

Kalendář / nejdůležitější termíny

27. 9.>11. 11. 12 – BIO 23, Ljubljana SI

13. 10.>16. 12. 12 – Istanbul Design Biennial TR

30. 10.>prosinec 12 – 12. Mezinár. bienále plakátu Mexiko MX

9. 11. 12>3. 2. 13 – 8. Trienálie plagátu Trnava SK

20. 11. 12>12. 1. 13 – Jan Rajlich st. / plakáty, výstava

**cyklu Brno – hlavní město grafického designu č. 66 a Zlatá éra
československého plakátu č. XVII, foyer kina Světozor, Vodiččkova
ul., Praha (vernisaž 20. 11. 12 v 17.30, viz pozvánka na str. 3)**

>20. 11. 12 – uzávěrka Talent designu 2012 Zlín

>20. 12. 12 – uzávierka 12. Mezinár. trienále politického plakátu

Mons BE

>30. 4. 13 – uzávěrka Bienále plakátu Bolívie, La Paz BO

Příště: SBB 53 – redakční uzávěrka 15. 2. 13

Jiří Žibbo **1932–2002**

Čestný člen SBB východočeský grafik **Jiří Zhibo** z Hronova nás opustil měsíc před dovršením své osmdesátky. Narodil se 5. 8. 1932 ve Staré Pace a zemřel v Hronově 24. 6. 2012, poslední rozloučení proběhlo 29. 6. ve smuteční síni v Hronově.

J. Žhíbo byl autodidaktem, obdivoval zejména tvorbu Oldřicha Hlavsy. Ve své vlastní grafické tvorbě se věnoval od počátku 60. let 20. století zejména značce, logotypu a plakátu (v menší míře časopisecké a knižní

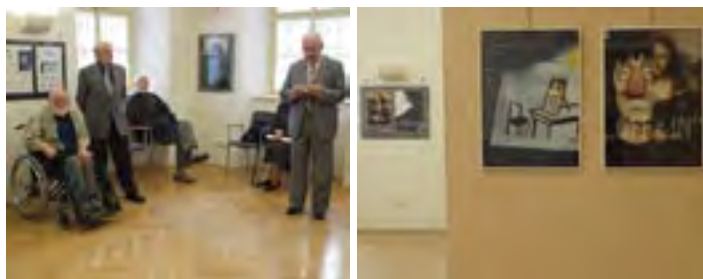

grafice, typografii a výstavní tvorbě). Své práce představil od r. 1963 na desítkách samostatných výstav ve východních Čechách. Vystavoval také na mnoha výstavách kolektivních včetně mezinárodního Bienále Brno (1974, 1994, 1996). Byl vždy velkým příznivcem a propagátorem brněnského Bienále, pravidelně jezdil např. na bienálová sympozia a od počátku patřil také mezi neaktivnější členy našeho Sdružení, účastnil se všech akcí a kolektivních výstav SBB a to i přes svůj hendikep, který ho v posledních 15 letech upoutal na invalidní vozík. V poslední době se vedle návrhů desítek plakátů a značek „do šuplíku“ účastnil i různých diskuzí, ve kterých obhajoval plakát a v neposlední řadě i profesionální terminologii v grafickém designu.

V jeho posledním dopise redakci SBB z 27. 3. 12 zve na svoji výstavu v Hradci Králové (viz SBB 49/50, s. 4) a píše k ní: „...představa, být ve středu zájmu oficiálního společenství, zvláště při vernisáži vlastní výstavy, mě poněkud děsí; raději byvám v pozadí, ale abych se ale-

Jiří Zhibo: Andy Warhol a John Lennon (nahore) patřili mezi oblíbené osobnosti plakátů J. Zhibo / 2 plakáty pro náchodskou zpěvačku Peterkovou (na str. 1 a 2) / Nahore záběry z dubnové vernisáže v Hr. Králové, které se J. Zhibo (vlevo na vozíku) zúčastnil / Plakát k výstavě v Hradci a plakát EU na str. 1

spoň trochu „zviditelní“, neváhal jsem připravit a vytisknout pár potřebných maličkostí, které k podobné skutečnosti patří. Proto si dovoluji poslat SBB něco k nahlédnutí, co takový venkovský stárnoucí grafik dělá, protože osmdesátka se nezadržitelně blíží...“ Osmdesátky se však kolega Jiří Zhibo bohužel již nedožil, vzpomínáme...

Výstava: Jiří Zhibo v Hronově

„Jiří Zhibo: 100 nerealizovaných plakátů Jiráskových Hronovů“ (Velmi krátká výstava pro nej... delší FESTIVAL ochotnického divadla). Regionální muzeum v Náchodě a KIS Hronov uspořádaly výstavu plakátů k festivalu amatérského divadla „Jiráskův Hronov“, která byla poctou jednomu z umělců spojených s (Jiráskovým) Hronovem dlouhá léta. Tato výstava měla premiéru před pár lety právě v náchodském muzeu. Výtvarník a grafik Jiří Zhibo si – ač upoután na invalidní vozík – nikdy festival nenechal ujít. Až ten letošní... 24. června odešel navždycky, ale díky spolupráci s Náchodským regionálním muzeem byl přítomen alespoň symbolicky – svým dílem. Vernisáž se uskutečnila 4. 8. 12 v předvečer autorových nedožitých 80. narozenin a na pana Zhibu společně s Hronovany zavzpomínali hosté z Prahy, Ing. Miroslav Houštěk, někdejší starosta, stále aktivní divadelník a také Zhibův celoživotní kamarád, přirovnal pestrost plakátů k barevnosti rozkvetlé louky: „Udivuje a ohromuje množstvím nápadů k jednomu tématu, což svědčí o tom, jak hluboce se do něj ponořil. Vyjadřuje v něm nejen vztah k Jiráskovu Hronovu, ale k divadlu jako takovému.“ (Výstavní síň Jiráskova divadla Hronov, 4. 8. > 12. 8. 12 a 4. 9. > 16. 9. 12)

Výstavy SBB

Jan Rajlich st. / Plakáty

● 20. 11. 12 > 12. 1. 13 bude ve foyer pražského kina Světozor pokračovat cyklus Zlatá éra československého plakátu (č. XVII) vystavením výběru 55 plakátů z tvorby nestora českého grafického designu **Jana Rajlich st.** (92 let). Čestný předseda Sdružení Bienále Brno založil mimo jiné také tradici cyklu výstav Brno – hlavní město grafického designu, které organizuje SBB od roku 1993. Letos SBB od tohoto cyklu zařadilo jedinou výstavu, a to právě výstavu zakladatele SBB. Výstava „Jan Rajlich st. / Plakáty“ ponese pořadové číslo 66 tohoto cyklu. V prostorách foyer kina Světozor již 5 let pořádá výstavy plakátů Filmová galerie Terryho Ponožky a její kurátor Pavel Rajčan. Od výstav filmových plakátů přešel v posledních letech postupně na všechny druhy plakátů. Obdivuhodná je sbírková a informační aktivita P. Rajčana, který mapuje český (nejen) plakát a jeho tvůrce a v nebyvalé komplexnosti představuje vizuálně již přes 12 000 československých plakátů, na které se můžete podívat na webu (www.terryhoponozky.cz; www.terryposters.com). Překonává tak mnohonásobně veřejné muzejní instituce, jako jsou Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze nebo Moravská galerie v Brně, které by za veřejné prostředky měly mít již dávno vytvořený takovýto veřejnosti přístupný archiv už ze své podstaty... I k uvedené výstavě založil P. Rajčan webový link k dílu **J. Rajlich st.**, který bude průběžně doplňován (viz www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/7948-rajlích-jan). K samotné výstavě lze poznamenat, že P. Rajčan vybral autorovy plakáty počínaje těmi prvními vytištěnými z roku 1948 (některé dosud nepublikované ani dříve nevystavované) až po většinu těch nejznámějších autorových plakátů zejména z 60.–90. let 20. stol.

Vpravo nahore na str. 3 pozvánka na výstavu Jana Rajlich st.

Členové SBB

Jubilea členů SBB 2012 – dodatek

V této rubrice uvádíme naše členy, kteří dovrší v daném období 50, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100... let !!! **BLAHOPŘEJEME !!!** **Vladimír Netolička**, 17. 5. – „60“ / **Dagmar Kučerová-Lanatová**, 23. 10. – „60“ / **Zdeněk Ziegler**, 27. 10. – „80“ **BLAHOPŘEJEME !!!** 50, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100... !!!

Jan Rajlich st. pozván na výstavu AGI v Japonsku

Tokijská galerie GGG vystavila ke kongresu AGI (Alliance Graphique Internationale) v Hongkongu plakáty 27 japonských členů AGI doplněné o vybraných 29 členů zahraničních. **J. Rajlich st.** se zúčastnil plakátem pro výstavu v Mexiku z r. 1990 (GGG Tokio, 4.>27. 10. 12)

Jubileum prof. Zdeňka Zieglera

Jeden z prvních členů Sdružení Bienále Brno a řadu let již čestný člen SBB **Z. Ziegler** se v plné svěžesti dožil koncem října 80 let. K tomuto grafickému jubileu byla 7. 9.>7. 10. 12 připravena dvouvýstava „For Eyes Only“ a „Ziegler + Aulos, 80+20“ v Muzeu Kampa – Nadace Jana a Medy

Mládkových (U Sovových mlýnů 503/2, 118 00 Praha1; www.museum-kampa.cz). Šlo o výběr z jeho celoživotní tvorby, to znamená z návrhů plakátů, knižních úprav, katalogů, značek a dalších grafických návrhů a tiskovin. Exponáty byly zapůjčeny od autora a z několika dalších soukromých sbírek. K výstavě vyšly dvě skládačky, k jedné části výstavy s textem Jiřího Machalického o jubileantovi a k druhé s textem Jana Rouse o 20 letech spolupráce **Z. Zieglera** s nakladatelem Zdeňkem Křenkem na knihách Aulos (www.aulos.cz). V tomto nakladatelství byla zároveň vydána obsažná grafická monografie. Výstavu předznamenal celostránkový rozhovor Karla Hviždaly s jubileantem „Rozum a cit z plakátu“, který byl otištěn v MF Dnes (r. 23, č. 201 /28. 8./, s. 10A, 3 obr.). Samotnou výstavu recenzoval např. Filip Šenk pod titulem „Od Clouseaua k Platonovi“ v Literárních novinách (r. 25, č. 216 /14. 9./, s. 10, 2 obr.). **Z. Ziegler**, který obdržel při zahájení 25. Bienále Brno „Cenu Bienále Brno za přínos oboru grafického designu“, byl také na programu „Bienálových čtvrtků“ v Brně – s debatou a představením výše uvedené autorské monografie, a to na závěr Bienále 18. 10. 12 v Pražákově paláci MG v Brně...

Zdeněk Ziegler: Z. Ziegler přebírá cenu na Bienále, foto MG Brno / Vpravo na snímcích Karla Aubrechta atmosféra besedy Z. Zieglera a K. Hviždaly 2. 10. 12 v Muzeu Kampa v Praze: Pohled na besedující z auditoria, pohled na auditorium a dole zprava aktéři Z. Ziegler a K. Hviždala

Jiří Šindler vystavuje kaligrafii a kresby v Náchodě

Čestný člen SBB grafik a kaligraf **Jiří Šindler** připravil ke svým letošním devadesátinám další výstavu. Pod názvem „Kaligrafie a kresby z let 2003–2012“ je otevřena v ochozu zámekské jízdárny v Náchodě. Na zahájení výstavy 14. 9. 12 promluvil ředitel galerie Jan Kapusta. Výstava končí 11. 11. 12.

Waldemar Świerzy – legenda polského plakátu

Loni se dožil osmdesátky a nyní nám do SBB přišla pozvánka na vernisáž „Waldemar Świerzy – Legenda polskiego plakatu. Dzielo i postać“ v Sopotech PL. (9. 11. 12>20. 1. 13, Państwowa Galeria Sztuki, Plac Zdrojowy 2, PL – 81-720 Sopot).

Josef Bubeník vystavoval

Svoji další výstavu nazval člen SBB Josef Bubeník „Mytologický realismus jako projev aberativního myšlení“. Diváci si na ní mohli prohlédnout řadu obrazů surreálné imaginace a jeden objekt autora... (Klub a výstavní prostory Třináctky, Panská 13, Brno, 29. 5.>28. 6. 12)

● Nahoře ilustrace Jiřího Šindlera z pozvánky na jeho výstavu Kaligrafie a kresby v GVVU v Náchodě – výstavu fotografovala BcA. Michaela Stejskalová / Vpravo: Pozvánka výstavy W. Świerzyho v Sopotech, výstava bude otevřena dva měsíce, takže je čas vydat se na baltské pobřeží do Sopot...

Josef Flejšar – Plakáty

Cyklus Zlatá éra československého plakátu (č. XVI) pokračoval první posmrtnou výstavou šedesáti filmových, divadelních a výstavních plakátů čestného člena SBB **Josefa Flejšara** k jeho nedožitým 90. narozeninám (Foyer kina Světozor, Vodičkova 41, Praha 1, 13. 9.>13. 11. 12). Po dohodě s rodinou **J. Flejšara** začala Filmová gal(ant)erie Terryho Ponožky zpracovávat jeho rozsáhlou plakátovou pozůstalost. Uvedení 350 plakátů na webových stránkách je toho prvním výsledkem, v budoucnu by tato dokumentační činnost měla vyústit do samostatných webových stránek věnovaných kompletnímu dílu tohoto předního českého tvůrce plakátu. Flejšarův profil je možno zhlédnout na: www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/2465-flejsar-josef

● **Josef Flejšar** (28. 5. 1922 Nový Bydžov – 17. 5. 2010 Praha) se věnoval užité grafice (plakát, knižní grafika, koordinovaný vizuální styl), výstavnictví a monumentální tvorbě (návrhy goblenů a dekorativních panó, sgrafitová malba a kresba). Byl členem Svazu českých výtvarných umělců a AGI (Alliance Graphique Internationale). Studoval na Státní uměleckoprůmyslové škole v Praze (1941–43) u prof. Jaroslava Bendy. Během nuceného přerušení studia za války pracoval v chemigrafii Státní tiskárny (1944–45). Po osvobození se vrátil na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou (1945–47) do ateliéru pro užitou a propagační grafiku (prof. Antonín Strnadel). Po absolutoriu vstupuje do reklamního ateliéru Schlosser, později spolupracuje s družstvem výtvarných umělců Tvar, kteří se v 50. letech spojují s reklamní skupinou Josefa Burjanka a Remo (Reklama a móda) a vzniká družstvo Propagační tvorba. Patří k zakladatelům Skupiny průmyslových výtvarníků Umělecké besedy, nazývané Balance podle výstav, které pořádali v letech 1958–68. Zabýval se plakátovou tvorbou, věnoval se knižním úpravám a ilustracím. Podílel se na realizaci výstav pro Čs. obchodní komoru (1952–1962) ve Vídni, Helsinkách, Lipsku, Kyjevě, Damašku, Paříži, Bruselu, Záhřebu, Moskvě, Poznani, Budapešti. Spolupracoval na výstavách Bücher aus der Tschechoslowakei, Frankfurt nad Mohanem (1965), Lidová maska v evropské tradici, Binche (1975), Praha – město tisícileté tradice, Luxemburg (1977). Účastnil se výtvarného řešení československých expozic EXPO Brusel (1958) a Montreal (1967) a na Mezinárodním veletrhu v Düsseldorfu (1975). S podnikem zahraničního obchodu Jablonex spolupracoval na výstavách v Montrealu (1969) a Leningradě (1970). Z významných samostat-

ných výstav **J. Flejšara**: 1962 Galerie Václava Špály v Praze, 1963 Museum Alvara Aalta v Jüvesküllä FI, 1982 Southern Connecticut State College, New Haven US, 1982 Chebské muzeum Cheb, 1983 Galerie Václava Špály Praha, 1986 Dům kultury Trutnov, 1988 Ašské muzeum Aš, 1990 Moravská galerie Brno, 2003 Muzeum umění Benešov. Získal řadu cen a uznání, např. 1948 1. c. v soutěži na plakát Pražských vzorkových veletrhů, 1958 čestné uznání Balance za osobitost pojetí plakátové tvorby, c. za užitou grafiku na Celostátní přehlídce výtvar. umění, 1965 a 1968 zlatá a stříbrná medaile Biennale Bijouterie Jablonec, 1972 C. kritiky IV. Bienále Brno, 1973 čestné uznání Bienále Varšava, 1979 čestné uznání Bienále Lahti, 1982 C. ministerstva kultury na Bienále Brno, 1985 c. CIIIPE Fort Collins US, 1988 1. c. a čestné uznání Nejlepší čs. plakát roku, 1990 c. Rank Xerox Bienále Brno, 1999 zvláštní uznání za celoživotní grafické dílo na 3. Intersalonu AJV Č. Budějovice, 2002 c. Icoграда Achievement Award.

Zprávy z ČR a SR

Výstavy / akce

Mystery | mezinárodní výstava současného plakátu

„Přijď zítra sám v 5 hodin ke staré věži“. Tímto nápisem lze uvést mezinárodní výstavu autorského plakátu s názvem MYSTERY, která vznikla v rámci projektu založeného na dvou workshopech. Ty proběhly v tomto roce pod vedením Karla Míška na Fakultě umění a designu UJEP v Ústí n. L. a Fakultě výtvarného umění VUT v Brně. Dále byly zapojeny Vysoká škola výtvar. umění v Bratislavě SK a Akademie výtvar. umění v Krakově PL. Oslovení pedagogové v rámci konzultací se studenty vybrali plakáty, které obsahově nebo výtvarně reflektují mysterióznost. Samotné slovo „mystery“ dle slovníku cizích slov vyjadřuje „nadrozumové tajemství pravdy“ nebo „hluboké tajemství“. Autoři téma mnohdy pojímali z pozice tradice národní kultury nebo z pozice subjektivního vnímání hodnot, které lze formou plakátu pomocí vizuální zkratky reflektovat. Zachytit něco výjimečného, to byl hlavní cíl projektu. Další paralelní rovinou projektu bylo poukázání na samotné médium – grafický design. Prostřednictvím plakátu lze totiž sílu myšlenky umocnit, diváka tak uchvátit, zaujmout nebo vyvolat kladnou či zápornou reakci. Jak se se samotnou fascinací něčím neurčitým, ale mysteriózním vypořádali jejich tvůrci, bylo možná zhlédnout v Altánu Klamovka. Vystavující: Do Hoai Nam CZ, Markéta Oličková CZ, Sabina Berková CZ, Barbara Karpel PL, Marcin Gorski PL, Adrian Jansa CZ, Radka Bartošová CZ, Bartosz Czarnecki PL, Adam Rybák CZ, FaVU, Kateřina Soudková CZ, FaVU, Natalia Luba PL, Roman Juhas PL, Zuzana Jura PL, Monika Brzegowska PL, Adrian Kolarski PL, Troligova SK. **Lenka Sýkorová**, kurátorka

Kalendář akcí Mystery: 25. 9. > 14. 10. Mystery, Gal. Altán Klamovka Praha / 3. 10. vernisáž Ad Hoc, Umění finského plakátu, České centrum Praha / 3. 10. vernisáž Mystery, Maďarský institut Praha / 5. 10. Opening party Superstudia Předlice & TOP Ústí n. L. / 8. 10. vernisáž Osobní krajina, Move Gallery, Roudnice n. L. / 15. 10. Kreativní hry s Lucií Haškovcovou, České c. Praha / 24. 10. prezentace Katedry vizuál. komunikace FUD UJEP, Maďarský institut Praha (www.aug.cz/aktualne/mystery-mezinarodni-vystava-soucasneho-plakatu.html)

Josef Flejšar: Nahoře vlevo typický styl J. Flejšara (divadelní plakát z r. 1978) / Stěna foyer kina Světozor / Na vernisáži 13. 9. 12 zprava syn J. Flejšara, P. Rajčan... / Nahoře P. Rajčan ve svém plakátovém království archivuje pozůstalost J. Flejšara (foto K. Aubrecht a J. Rajlich ml.)

Jana Hradcová: BeneFit

Experimentální projekt tematicky zaměřený na hledání zaměstnání zapojuje do procesu tvorby plakátů samotného diváka. V jeho rámci probíhá průzkum divákovy reakce na předkládaná vizuální sdělení. Projekt se skládá ze tří po sobě jdoucích kroků. V prvním je tvůrcem plakátů autorka projektu, ve druhém vytvářejí vizuální sdělení sami diváci a ve třetím oslovení grafičtí designéři. Plakáty tak tvoří sama cílová skupina – návštěvníci výstavních prostorů, grafičtí designéři, kteří již mají osobní zkušenost s hledáním zaměstnání, i autorka jako člen obou pomyslných skupin. Tvůrci tak snadněji podchytí samu podstatu vizuálních znaků oslovujících diváka. Tvorba je svobodnější, oproštěná od jinak nezbytného „zacílení“ a empatie vůči dané skupině. Experimentálně se tak ověřuje závislost zaměření tvůrce vůči pochopitelnosti obsahu určitou skupinou.

Průběh tvorby plakátů podléhá předem definovanému postupu: změna či ztráta zaměstnání je spojená s počátečním šokem a s procesem vyrovnávání se s novou životní situací / rozjímání, hledání cesty za novým zaměstnáním (kladení si otázek: Co bych chtěl dělat? Co by mě bavilo? ad.) / vyhledávání pracovních příležitostí, možnosti a v dílka usnadňující samotné hledání.

Autorka v tvůrčím procesu projektu vytváří vizuální vyjádření, jež spontánně vycházejí z její přirozenosti. Samotná tvorba se pak pohybuje na pomezí plakátu a vědomé intervence do cílové skupiny, které jsou plakáty určeny. Projekt nechává diváka obrazově reagovat na vizuální podněty dané problematiky. Tyto materiály mají zajistit designérovi vhled do divákovy „optiky“ nahlížení na díla a to ve způsobu vizualizace i v samotném námětu.

Po prvním setkání diváka s plakáty, jež se odehrálo v Centru textilního tisku v České Lípě 1. 8.-30. 9. 12, představila projekt výstava v Galerii Altán Klamovka v Praze 7.-12. 8. 12. Zachytila pilotní plakáty, divácké odezvy a zpětné reakce autorky, která dle svého uvážení vytvořená díla vizuálně posouvá či přehodnocuje.

Divákovy obrazy poskytnou informační zdroje pro třetí fázi projektu, kdy se tvorby ujmou vybraní grafičtí designéři. Ti uváží dosavadní výstupy podle svého přesvědčení a profesní zkušenosti a samostatně zhotoví plakát na téma projektu. Kritéria pro možnost zapojení do projektu v této etapě jsou: osobní zkušenost s hledáním zaměstnání,

Jiří Hilmar: *Obrazem se vracíme ještě k vernisáži filmových plakátů J. Hilmar v kině Světozor v Praze 3. 4. 12 (XV. výstavy cyklu Zlatá éra čs. filmového plakátu, viz SBB 49/50, s. 7): J. Hilmar omluvil své unavené a ne zcela zdravé nohy a uvedl vernisáž stručně – vsedě (nahore vlevo) / Stěna s filmovými plakáty J. H. / Na vernisáži se setkali mj. Jan Schicker (vlevo), Ladislav Vorba (uprostřed) a Petr Kubín (vpravo) / Nahore vpravo: zatímco na plakátu startuje z hlavy Karla Aubrechta „Let balónem“, nad L. Vorbou visí „Velká nevěra“ (fotografovali K. Aubrecht a P. Kubín)*

a vzdelání na poli grafického designu. Autorky projektu k tomu vyzývají – kontakty: MgA. Jana Hradcová, hradcovaj@seznam.cz a Mgr. Lenka Šýkorová, T 731 574 777; augdesign@email.cz; www.aug.cz/altan-klamovka-praha

Československý divadelní plakát

Stejně jako byly výjimečné československé filmové plakáty 60. let, tak i divadelní plakáty té doby jsou uměleckými díly. Prázdninová výstava v kině Světozor představila 60 divadelních plakátů Libora Fáry, Jaroslava Šury, Zdeňka Zieglera, Milana Kopřivy, Pavla Broma ad. ke slavným inscenacím v divadlech Semafor, Na zábradlí či Za branou (25. 6.–25. 8. 12, foyer kina Světozor, Praha). Čs. divadelní plakáty viz www.terryhoponozky.cz/serie/36-ceskoslovenske-divadelni-plakaty/

Slovo, grafika a POLSLOVO

Zaujímavé spojenie slova a grafického prejavu sa objavilo v novom projekte **Dušana Juneka**, ktorý zahájil vo februári tohto roku pod názvom POLSLOVO. Je to cyklus autorských večerov, kde **D. Junek** privíta vždy jedného hosťa – poprednú osobnosť z rôznych oblastí slovenskej kultúry a spoločnosti, a rozprávajú sa o tvorbe, živote a názoroch i vzťahu k poľskej kultúre a umeniu. Dvojhodinová produkcia je sprevádzaná hudobným hosťom a každá akcia má aj svoj grafický sprievod vo forme originálneho typoplagátu **D. Juneka** venovaného pozvanému hosťovi a propagácii jeho večera. Prvým hosťom cyklu bol básnik, spisovateľ, majster slova Daniel Hevier. Tento všestranne nadaný a činný umelec (okrem uvedeného je hudobníkom, autorom textov mnohých piesní, dramatikom, pedagógom i výtvarníkom) nielenže zaujímavo hovoril o sebe, svojej tvorbe, ale produkciu sprevádzal aj hrou na klavíri a spevom zhudobnených básní poľských básnikov. Od plnej sály prekvapených poslucháčov zošal zaslúžený potlesk.

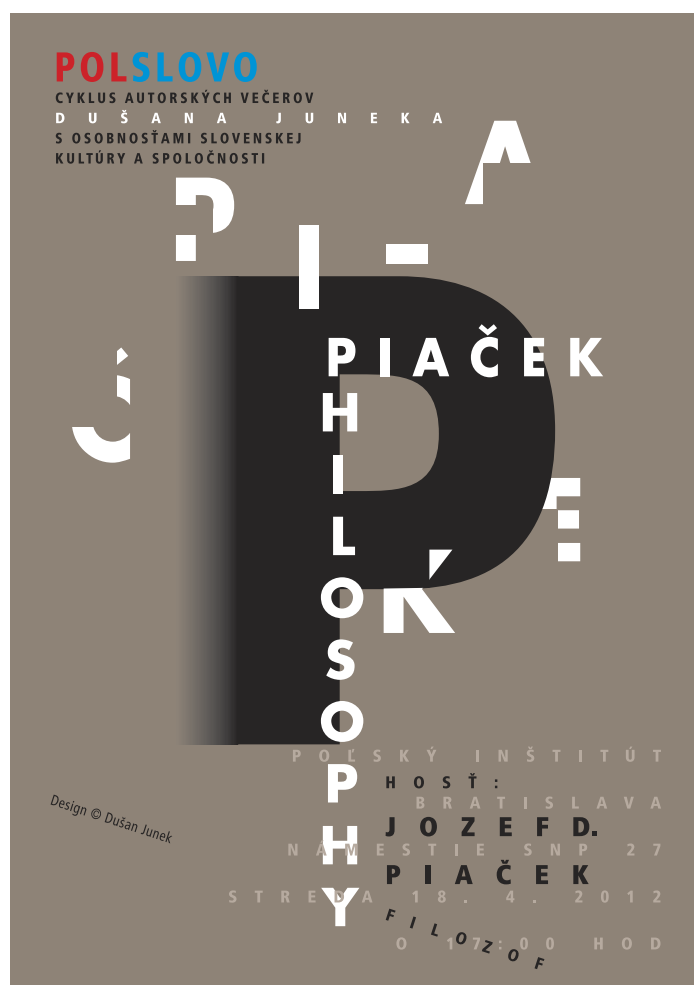
Druhý večer s významným slovenským filozofom Jozefom Piačekom mal iný priebeh, ale s rovnakou odmenou obecnstva na záver. Hovorilo sa, teda „filozofovalo“ na rôzne témy, nechýbala vážnosť, ale humor a vtip sprevádzali v slovnom šerme obidvoch protagonistov. Prekvapenie pripravil aj tentoraz Daniel Hevier, ktorému sa idea projektu tak zapáčila, že vymyslel a skomponoval pre cyklus POLSLOVO – hymnu! Takže podujatie má svoju vlastnú hymnu, ktorú vždy na večere zaspieva a zahrá autor. Úvodná časť hymny má univerzálnu slohu a druhá časť je vždy originálne komponovaná pre konkrétneho hosťa. Pri ďalších produkciách, keď hosťami postupne budú napr. designér, karikaturista, divadelník, lekár, pedagóg, literárny kritik, architekt, scenograf, sochár, hudobný skladateľ či rektor Akadémie umení, sa poslucháči majú na čo tešiť. Aj záver večera patrí graficko-designérske mu artefaktu: svojmu hosťovi odovzdá **D. Junek** papierovú plaketu, ktorej autorkou dôvtipného designu je maliarka a grafička Věruňa Melčáková-Juneková, grafický design je už dielom autora. Spojenie slova a grafiky dostalo v cykle POLSLOVO nielen priestor, ale stalo sa dôležitou súčasťou tohto zaujímavého a nového verbálno-výtvarného formátu na pôde bratislavského Poľského inštitútu.

(Viac info na: www.cartoongallery.eu/podujatia/ alebo www.cartoongallery.sk/archiv/4/ a na: www.polinst.sk/program/847-polslova-duan-junek-a-jozef-piaek.html)

Aktívny TypoDesignSlovakia

Uplynul rok, čo profesijné združenie TypoDesignSlovakia, o. z., zahájilo svoju činnosť. Počtom členov nevelké združenie má vo svojich radoch aktívnych grafikov-designerov, ktorí domáce prostredie vizuálnej komunikácie a grafického designu nielenže veľmi dobre poznajú, ale vyrástli v ňom na výrazné osobnosti (**Vladislav Rostoka, Pavel Choma, Dušan Junek, Fero Jablonovský**...).

Cieľom TypoDesignSlovakia je svojimi aktivitami na profesionálnej úrovni prispievať ku kvalite odboru grafiky vizuálnych komunikácií doma a spolupracovať s kolegami a združeniami v zahraničí. Prvou významnou aktivitou združenia bola realizácia prvej časti medzinárodného výstavného projektu P-O-S-T-E-R-I-U-M, ktorého autorom je **Dušan Junek**. Projekt bol zahájený v Galérii Poľského inštitútu v Bratislave a výstava prebehla 6.–28. 10. 11 (podrobne informovali správy SBB č. 47/48). Projektu sa svojou tvorbou i osobne na vernisáži zúčastnili pozvaní autori: **István Orosz** HU, Karel Mišek CZ, Władysław Piłuta PL, **Vladislav Rostoka** SK, Lex Drewinski DE, **Dušan Junek** SK a reprezentatívna kolekcia bola prezentovaná od čestného člena zoskupenia First Poster Clubu in memoriam **Shigeo Fukuda** JP. Na bratislavskej výstave bolo vystavených 103 plagátov zúčastnených autorov. Projekt bude pokračovať výstavami po ďalších mesiacoch Európy. V tomto roku bude P-O-S-T-E-R-I-U-M sprievodnou akciou 8. medzinárodného Trienále plagátu Trnava 2012, potom bude vystavený v Prahe a následne v Krakove. Pozoruhodná bola návštevnosť výstavy, ktorú označil riaditeľ Poľského inštitútu za najvyššiu spo-

Plakáty Dušana Juneka pro první dva pořady cyklu večerů POLSLOVO v Polském institutu v Bratislavě

medzi doterajších výstav. Medzi zaujímavými návštevníkmi bola 50člená skupina študentov grafického designu Akadémie výtvarných umení z Budapešti zo svojimi profesormi, dvojdná návšteva legendárneho poľského teoretika a historika umenia, dlhoročného kurátora Galérie plagátu Muzea Narodowego v Poznani **Zdislava Schuberta**, alebo návšteva a záujem managing directoru TATE Gallery v Londýne Marca Sandsa. TypoDesignSlovakia vydalo k projektu publikáciu-katalóg „POSTERIUM – medzinárodný projekt umenia plagátu / International Poster Art Project (001)“, grafický design a typografia **V. Rostoka**, text **D. Junek**, 16 strán, 320×111 + katalóg skladačku „**Shigeo Fukuda** – Posterium 001/A“, obidve časti v jednotnom papierovom obale. Ďalšou významnou aktivitou združenia je kultúrny projekt „Galéria majstrov Trienále plagátu Trnava / Masters Gallery TPT“ (autor a kurátor **Dušan Junek**). Bude zriadená ako stála expozícia v priestoroch synagógy Galérie J. Koniarka v Trnave a budú do nej uvedení niekoľkonásobní či ocenení účastníci TPT a významné osobnosti grafického designu a plagátu spojení s TPT. Galéria majstrov sa začala realizovať v tomto roku. Súčasťou akcií tohoročného TPT bude reprezentatívna výstava (a vydanie monografie) čestného prezidenta TPT **Jozefa Dóku ml.**, ktorý zomrel na sklonku minulého roku. Viacerí členovia TypoDesignSlovakia sa podieľajú na príprave výstavy životného diela svojho priateľa a kolegu. Ďalšie aktivity TypoDesignSlovakia sa pripravujú, iné sú v štádiu realizácie. O výsledkoch budeme informovať aj prostredníctvom SBB.

Typografický workshop TypoTopo

Grafik-designér mladšej strednej generácie Robert Paršo (1970) je aktívny, organizačne šikovný a osobitý, vtipný človek. Z jeho iniciatívy vznikli už viaceré akcie a najmä workshopy pre študentov výtvarných akadémií. V jeho súkromnej Galérii FreeDOM v Báhoňi pri Trnave zorganizoval medzinárodný typografický workshop TypoTopo za účasti 15 vybraných študentov (z HU, SK, CZ, PL a SI). Prebehli prednášky, prezentácie, softvérové miniškolenia a hlavne živé a užitočné diskuzie o tvorbe funkčného počítačového písma a jeho aplikáciách. K vysokej úrovni akcie a vytvorených prác prispeli rovnakou mierou odborní lektori aj talentovaní študenti. Pre tých bolo aj 9 prednášok TypoTopoTalx, ktoré sa uskutočnili na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Praktickým výsledkom úspešného workshopu je kolekcia funkčných písiem v sádkateľnej podobe a sú prezentované na plagátoch so stručnou charakteristikou navrhutej koncepcie písma. Táto kolekcia bola v novembri 2011 vystavená v bratislavskej Galérii Sateelit.

Výstava bude putovná a predstaví sa v krajinách V4, aj ako sprievodná akcia 8. medzinárodného Trienále plagátu Trnava. Spoluorganizátormi workshopu TypoTopo sú Akadémie výtvarných umení v Bratislave, Budapešti, Zlíne a Katoviciach a Slovenské centrum dizajnu (podrobnosti na: www.multitalent.in/typotopo).

Přečetli jsme...

Karel Aubrecht mediálně

Pražským čtenářům byl představen Janem Horákem život a dílo místo předsedy SBB **K. Aubrechta**. Odpovídal na různé dotazy novináře a rozhovor zakončil slovy „Když mi bylo asi patnáct, tak jsem dělal nějaký obrázek pro Jihočeskou pravdu. Zamazal jsem se tehdy od tiskařské černě a u potištěného papíru a barviček už zůstal. Ona tiskařská černť totiž voní“ (Pražský deník 17. 5. 12, str. 2, 1 obr.) – viz repro dole.

Začínal ve výlohách, aby se do nich po letech vrátil

Žijí mezi námi

JAN HORÁK

Praha – Sám si nejraději říká a slyší na slovo výtvarník, protože to prý nejlépe vystihuje to, co dělá. A dělá dnes zejména grafickou úpravu knih, katalogů a výstav. O jeho práci a vytrvalosti svědčí mimo jiné to, že vystudoval Vysokou školu umělecko-průmyslovou a stal se z něj akademický malíř, ačkoli se původně vyučil aranžérem. „Ono to zas tak daleko k výtvarné práci nemá a já jsem si to aranžérství zvolil proto, že na školu, kterou jsem si vybral, jsem se nedostal, a na tu, co mi nabídlí, jsem zase nechtěl,“ říká Karel Aubrecht, šestapadesátiletý pražský výtvarník, který ale dětství a mládí prožil v Českých Budějovicích. „Ale narodil jsem se v Písku,“ dodává rychle, aby ukázal, že na své rodiště nezapomněl. Rád by tam jednou uspořádal svou samostatnou výstavu.

Když se ptám po rodinných genech, Karel přímý vztah předků k „výtvarnu“ popírá. „Ačkoliv – oba rodiče dělali amatérské divadlo a s tím také souvisí. Mně z toho zůstalo aspoň to, že jsem měl příležitost udělat několik divadelních plakátů a programů. To je ale dnes skoro nevyužívané umění, aspoň u nás. Divadla sice užívají plakáty, ale ne „divadelní“. Téměř žádný z dnešních plakátů by mě k návštěvě divadla nepřilákal.“

Karel dělal aranžéra vlastně jen velmi krátkou dobu: br-

VÝTVARNÍK AUBRECHT právě pracuje na kolážích na téma Muzika, původně ještě určených do výkladů paláce Dunaj. Foto: Deník/Jan Horák

zy si udělal maturitu a potom musel narukovat na dva roky na vojnu. Ale z té doby mu dodnes zůstalo to, že občas nahlédne do výloh a „hodnotí“ je nikoliv z hlediska vlastního zboží, ale zda lákají ke vstupu do prodejny a kultivují veřejné prostředí.

Třeba i proto využil před lety možnost pořádat výstavy Asociace užité grafiky ve výkladních palácích Dunaj na Národní třídě.

„Skončilo to v roce 2010, ale za těch pět let jsme tam uspořádali 17 výstav a ke každé vznikl plakát a katalog. Potom jsme si to vzali s kolegou Petrem Kubínem do vlastní správy a vydrželo to ještě přes rok. Teď jsme tam chtěli udělat naši čtvrtou výstavu, ale technický stav těch výkladů se natolik zhoršil, že běžnou

údržbou tam už nelze dbát o čistotu. Asi se toho budeme muset vzdát, ale ty katalogy ve formě malých brožurek budou nejspíš vycházet dál. Jde o 56 podepsaných výtisků, takže je to taková malá bibliofilie,“ dodává Karel.

Vystudoval užitou grafiku a ilustraci, ale o ilustraci je dnes také menší zájem, knihy by byly moc drahé. Pokud jde o vývoj oboru, je ale optimista: technické novinky jsou jen rozšířením možností, aniž by předcházely média zcela a navždy odstranily.

„Když mi bylo asi patnáct, tak jsem dělal nějaký obrázek pro Jihočeskou pravdu. Zamazal jsem se tehdy od tiskařské černě a u potištěného papíru a barviček už zůstal. Ona tiskařská černť totiž voní,“ říká Karel s úsměvem.

Časopisy

PrintProgress úspěšně odštartoval

Printových médiím sa pripisuje označenie, že sú potenciálne druhom na vyhynutie. Číta sa čím ďalej tým menej, noviny a časopisy sa nekupujú... Táto situácia nie je taká markantná vo väčších, kultúrnych krajinách, v našich dvoch malých zemiach je to kritickejšie. Za tohto stavu je príjemné zistenie, že sa nájdu šikovní a kvalitní ľudia – vydavateľ, redaktori, odborní spolupracovníci, tlačiar, ktorí sa pustia do práce a výsledkom je odborný časopis – na naše pomery – veľmi dobrej odbornej a prekvapujúco príjemnej vizuálnej úrovne. PrintProgress – časopis pre polygrafiu a súvisiace odvetvia, ako má uvedené v záhlaví, začal v súčasnej podobe vychádzať v minulom roku a dnes ako dvojmesačník má za sebou 8 vydaných čísiel. Plnofarebný časopis v náklade 3 000 exemp. má redakciu a výrobné zázemie v Trnave, ale solídny team spolupracujúcich odborníkov z celého Slovenska, susedného Česka i ďalšieho zahraničia. Pre grafických designérov je zaujímavé, že redakcia kladie nielen dôraz na vizualitu časopisu, ale snaží sa programovo zaoberať témami ako sú vizuálna komunikácia, súčasná knižná grafika, grafika a technológie, grafický design v tvári mesta či trendy a kvalita grafického umenia. Konkrétna odborná spolupráca s **Dušanom Junekom** a TypoDesignSlovakia našla uplatnenie v prvom a druhom tohoročnom čísle časopisu. Redakcia usporiadala okrúhly stôl na tému **Obraz sveta vo svete obrazov** za účasti **Pavla Chomu, D. Juneka**, Stanislava Stankociho a Pavla Rozložníka. Poprední grafici-designéri a súčasne pedagógovia diskutovali o celom rade otázkach z oblasti súčasnej vizuálnej komunikácie, vplyvu grafiky a obrazu na dnešný svet, o množstve a kvalite obrazov, pre ktoré už obraz prestávame vnímať. Prvá časť diskuzie publikovaná v PrintProgress No. 2/12 bola zameraná na tvorbu a problematiku súčasnej knihy, druhá časť na tvorbu znakov, symbolov a ich pôsobenia v súčasnej vizuálnej komunikácii. Redakcia chce problematiku z oblasti vizuálnej grafiky publikovať aj v budúcnosti a je pripravená spolupracovať s odborníkmi z týchto a príbuzných sfér (info viz www.printprogress.sk).

Soutěže

VIII. Mezinárodní Bienále kresby Plzeň 2012

V letošním roce se opět uskutečňuje mezinárodní přehlídka kresby, která je významnou kulturní akcí podporovanou Ministerstvem kultury ČR, městem Plzní, Plzeňským krajem, Nadací 700 let města Plzně a dalšími. Bienále je také jedním z projektů, který se již teď připravuje na vyvrcholení oslavy kresby v rámci programu Plzeň Evropské hlavní město kultury 2015. Jde o jednu z nejvýznamnějších periodických výtvarných akcí, spolupřádaných evropským výborem mezinárodní organizace výtvarných umělců IAA/AIAP (UNESCO). Uzávěrka byla 31. 5. 12, přijímalo se maximálně 5 jednobarevných kreseb do formátu 70×100 cm, vytvořených po roce 2007). Účastnilo se 437 umělců z 38 zemí celého světa, kteří porotě předložili 1 603 prací. Na výstavu bylo vybráno 138 prací, které posoudila sedmičlenná odborná mezinárodní porota (CZ, SK, PL, HU, DE, TR) pod vedením předsedy Wernera Schauba, prezidenta partnerského spolku BBK a IGBK, a rozhodla o udělení Grand Prix Martinu Zálešákovi CZ, za kresby „Noc a den“, „Pšenice“ a „Před bouří“, a dalších cen. Vybraná díla je možné zhlédnout od 3. 10. do 18. 11. 12 ve výstavní síni Západočeského muzea v Plzni, Galerii Ladislava Sutnara a Galerii Jiřího Trnky. Svým zaměřením na jednobarevnou kresbu se plzeňské Bienále stalo jedi-

nečné jak v Evropě, tak i ve světě. I letos byl připraven zajímavý doprovodný program včetně odborného sympozia věnovaného obecnému tématu postavení výtvarného umělce v dnešním světě. Ředitelkou Bienále je Daniela Darebná, kurátorkou **Mgr. Dana Doricová**. Info – A: Bienále kresby Plzeň, Klatovská 51, 301 00 Plzeň; T 777 301 800; info@bienale-plzen.cz

Virtuální bienále Praha 2012

Asociace užité grafiky a grafického designu pořádá šestý ročník mezinárodní přehlídky výtvarného umění a designu. Tématem pro r. 2012, pojatým v širokém spektru významu až po vlastní reflexi současného společenského vývoje, byla Korupce (Corruption). Kategorie: profesionální umělci a designéři, studenti vysokých škol. Ocenění: Grand Prix a v obou kategoriích po zlaté, stříbrné a bronzové medaili. Uzávěrka soutěže byla 22. 10. 12. Práce budou umístěny na webových stránkách (www.aug.cz/virtualni-bienale/); organizační výbor (Karel Míšek CZ, předseda, Michal Kukačka CZ, Jan Hora CZ, Thierry Sarfis FR, Lenka Sýkorová CZ a Radek Medal CZ) provede výběr na výstavu a Mezinárodní porota (Yasha Rozov IL, předseda poroty, Jakub Konupka CZ, Jiří Toman CZ, **Dušan Junek** SK, Piotr Kunze PL) udělí ceny, které budou 13. 11. 12 oznámeny na vernisáži v Galerii Altán Klamovka, jejíž kurátorkou je Lenka Sýkorová. Výstava končí 2. 12. 12. Více na www.aug.cz/altan-klamovka-praha/ (a příště v SBB č. 53).

25. mezinárodní bienále grafického designu Brno 2012

● Ceny BB 2012

Organizační výbor 25. mezinárodního bienále grafického designu Brno 2012 jmenoval mezinárodní porotu ve složení: Andrew Blauvelt / kurátor architektury a designu Walker Art Center, Minneapolis US, Zak Kyes / grafický designér GB, Robert V. Novák / grafický designér CZ, Sulki & MinChoi / grafičtí designéři KR a Jan van Toorn / grafický designér, NL. Jury udělila na letošním Bienále jen 4 ceny. Byly vyhlášeny při zahájení Bienále 21. 6. ve dvoraně Uměleckoprůmyslového muzea Moravské galerie v Brně. Velká cena Bienále Brno 2012 / Cena ministra kultury České republiky: Mevis & van Deursen NL za identitu Temporary Stedelijk pro muzeum současného umění v Amsterdamu; Cena primátora m. Brna: Manuel Raeder DE za celkový přístup na základě několika vystavených prací jako módní příloha BLESS vložená do ne-módních časopisů nebo práce s přebaly knih jako svébytným médiem v práci Never Odd or Even; Cena Českých center: Jan Novák CZ za autorské písmo Falster Grotesk; Cena mezinár. poroty: Linked by Air, Dan Michaelson, Tamara Maletic US za celkový přístup, uplatňující se např. ve videu a dvou webových stránkách Whitney Museum v New Yorku a Cena Bienále Brno za přínos v oboru grafického designu: **Zdeněk Ziegler** CZ.

● Bienále v kufru

Moravská galerie v Brně připravila společně s Českým centrem v Praze putovní výstavu Bienále v kufru, která mimo rámec 25. mezinár. bienále graf. designu Brno měla připomenout jeho zásadní vliv na rozvoj vizuální kultury u nás i v zahraničí v průběhu uplynulých pěti desetiletí. Z tiskové zprávy MG uvádíme z pera PhDr. Marty Sylvestrové několik formulací, které stojí za přečtení: „Název výstavy Bienále v kufru je postmoderní citací slavného Duchampova kufru, který si Bienále Brno nepřisvojilo náhodou: na výjimečnou výstavu Umění a reklama Josepha Beuysa, uspořádanou ve spolupráci s vídeňským galeristou Juliem Hummelem v rámci bienálového výstavního cyklu na téma oscilace vztahů mezi volným uměním a reklamou v roce 1998, navázali pořadatelé o dva roky později při Bienále Brno 2000 neméně úspěšnou přehlídkou tvorby Marcela Duchampa z Hummelovy sbírky moderního umění. Citací Duchampových Krabic v kufru [Boîte-en-valise nebo Box in a Suitcase], které autor vytvářel opakovaně v různých modifikacích v letech 1935–1940 a 1958–1968 jako vlastní miniaturizované Duchampovo muzeum, se výstava Bienále v kufru transformuje v mobilní bienálové muzeum, jehož variabilní náplň, uloženou v nezbytném kufru, lze obměňovat podle každé konkrétní destinace během následného putování projektem světem pod záštitou Českých center, tak jako i Marcel Duchamp obměňoval náplň svých uměleckých Krabic v kufru. /.../ Od prvního Bienále Brno v roce 1964, které bylo ještě národní přehlídkou propagační grafiky a plakátu, získala akce záhy v liberální atmosféře 60. let mezinárodní renomé, které si díky organizační strategii zakladatelů Jana Rajlichy st. a Jiřího Hlušíčky a odvrace pozdějších inovátorů Aleše Najbrta, Tomáše Machka a Alana

ABCDEFGHIJKL
MNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1(&£¥€\$?!@çü)

ABCDEFGHIJKL
MNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
xyz1234567890
1(&£¥€\$?!@çü)

ABCDEFGHIJKL
MNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
xyz1234567890
1(&£¥€\$?!@çü)

ABCDEFGHIJKL
MNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
xyz1234567890
1(&£¥€\$?!@çü)

Ceny BB 2012: Velká cena – Cena MKČR: Mevis & van Deursen NL / Cena primátora města Brna: M. Raeder DE / Cena Českých center: J. Novák CZ (Falster) / Cena mez. poroty: Linked by Air, D. Michaelson, T. Maletic US (4 foto: archiv MG)

Záruby zachovala dodnes. Patří nyní stejně jako v době svého vzniku k nejprestižnějším výstavám umění a designu, na níž se utvářejí a konfrontují současné umělecké trendy ve vizuální komunikaci, designu a médiích. Bienále Brno je v evropském muzejním prostoru a v současném světě grafického designu úspěšnou značkou, kterou se pod vedením Marka Pokorného, stojícího v čele Moravské galerie v Brně od roku 2004, a realizačního týmu Moravské galerie v Brně vedeného Mirkou Pluháčkovou, organizační tajemnicí BB od roku 1983, daří úspěšně rozvíjet a radikálně inovovat.“ Autory ideového konceptu výstavy jsou Radim Peško, předseda organizačního výboru Bienále, Adam Macháček a Tomáš Celizna, noví členové předsednictva OV, výrazně se na něm podílel i Marek Pokorný, ředitel Bienále a MG v Brně. Jeho reálnou podobu připravila Marta Sylvestrová, kurátorka sbírky graf. designu MG, která je s Bienále spojena od roku 1978. Na výstavě bylo k vidění více než sto exponátů ze sbírek MG, které

byly získány prostřednictvím bienálových soutěží a výstav. Autoři zastoupení na výstavě: Saul Bass, Roman Ciešlewicz, **Wim Crouwel**, Salvador Dalí, Max Ernst, Alan Fletcher, Adrian Frutiger, **Shigeo Fukuda**, Milton Glaser, **Ivan Chermayeff**, **Seymour Chwast**, **Mitsuo Katsui**, Herb Lubalin, Abbott Miller, Paula Scher, Ladislav Sutnar, **Josef Týfa**, Victor Vasarely, Andy Warhol, **Tadanori Yokoo**, **Hermann Zapf**, Ruedi Baur, Julia Hasting, Stefan Sagmeister, Ralph Schraivogel, Martin Woodtli aj. (5.>29. 9. 12, České centrum Praha, Rytiřská 31, Praha 1; www.czechcentres.cz/prague)

● **Rezignace.** Marek Pokorný 18. 9. 12 oznámil, že dobrovolně opustí funkci ředitele MG Brno k 30. 11. 12.

● **Piktogramiády.** Síla a výmluvnost grafického znaku (úspěšné, handicapované a subverzivní piktogramy)

Přednáška Ondřeje Michálka, grafika, grafického designéra a organizátora výstav české grafiky v zahraničí, působícího na Katedře výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, se konala v rámci 25. mezinár. bienále graf. designu Brno. Představila současnou praxi tvorby a užívání piktogramů ve smyslu vizuálního esperanta, proměnlivou hranici mezi volným uměním a grafickým designem, vzájemné výpůjčky a odkazy týkající se tohoto fenoménu. Uveden byl také přehled piktogramů navržených pro olympijské hry, včetně vtipných i rozporuplných reakcí, které tyto oficiální symboly a znaky mohou vyvolat ve svobodném veřejném prostoru (11. 10. 12, Uměleckoprůmyslové muzeum MG Brno).

● **Derniéra Bienále Brno**

25. mezinár. bienále graf. designu Brno 2012 bylo zakončeno nedělním „Bienálovým maratonem“ s kurátorským výkladem ve všech expozicích Bienále (28. 10. 12, Pražákův palác, Uměleckoprůmyslové muzeum, Místodržitelství palác). Žádný ohlas derniéry ani výsledky poslední ceny Bienále – Ceny diváka se na webu MG do uzávěrky SBB č. 51/52 neobjevily...

● **25. Bienále Brno, 21. 6.>28. 10. 12.** Kontakt-A: Bienále Brno, PhDr. Miroslava Pluháčková, Moravská galerie v Brně, Husova 18, 662 26 Brno, CZ | +420 532 169 160 | miroslava.pluhackova@moravska-galerie.cz | www.moravska-galerie.cz; www.bienalebrno.org

Honzíku Rajlichu, díky!

Titulek této glosy je zároveň nepřesnou citací poděkování pořadatelů 25. mezinárodního bienále grafického designu jeho zakladateli a dlouholetému předsedovi organizačního výboru (1964–1992) Janu Rajlichovi, jenž se na základě písemného pozvání Moravské galerie zúčastnil slavnostního zahájení této jubilejní akce. Bez uvítání, které by se v kontextu situace dalo považovat za zcela přirozené, a bez poděkování, ač zahájení bylo jinak nesčetnými poděkováními přímo prošípováno...

U „poděkování“ 92letému „Honzíku Rajlichovi za to, že Bienále založil,“ které v úplném závěru zahájení zaznělo z úst jedné z vedoucích pracovníků Moravské galerie, lze s povděkem kvitovat jen to, že ona jediná se o přítomnosti Jana Rajliche st. zmínila.

Není možné předstírat, že se nic nestalo. Tuto neomluvitelnou a neakceptovatelnou aroganci pořadatelů nelze bez komentáře přejít....

Alena Rajlichová

● Vlevo záběry ze zahájení Bienále v Uměleckoprůmyslovém muzeu MG v Brně; i jenom z nich je vidět, jak může výstavní design a exhibice designéra výstavy (nejen u tohoto ročníku Bienále) necitlivě zničit vnímání prostoru i exponátů... / Nahoře výstava „Bienále v kufru“ v Českém centru v Praze – 3 foto archiv MG Brno

Bienále Brno mezinárodní

K jubilejnímu 25. Bienále Brno 2012 zde uvádíme další, ještě neočíslované části „kapitol“ ze vzpomínek iniciátora a dlouholetého prezidenta Bienále Brno Jana Rajlichy st. Osobní vzpomínky na brněnský kulturní život 40. až 90. let 20. století pod názvem „Brno, černá bílá“ byly v letech 2004–2008 a to až do 43. pokračování každý měsíc otiskovány v měsíčníku KAM v Brně za kulturu. V SBB uveřejněné části dosud publikovány nebyly.

Lidové noviny Eduarda Miléna

Pokud jsem v minulé kapitole vzpomínal na katalog a další tiskoviny BB – brněnského Bienále – a v těch souvislostech i na brněnské tiskáře, není možné nevzpomenout a přehlédnout osobnost, která celá 20., 30. a další léta, až po začátek 70. let minulého století, brněnské tiskářské a vydavatelské prostředí podstatně ovlivňovala a v praktickém směru svou náročnou spoluprací trvale přispívala k udržování jeho odborné úrovně na přijatelné úrovni. V dobách velkých majetkových přesunů a z nich vyplývajících organizačních změn a výměny vedoucích odborníků docházelo podobně jako v mnoha jiných oblastech rovněž i v tiskářství k nepřehledným zmatkům, termínové nespolehlivosti a všeobecnému poklesu kvality. Nedostatků v zásobování kvalitními výrobními materiály, především papírem a tiskařskými barvami, jen neutěšené poměry násobily a přispívaly k vytváření neskutečné byrokracie ve vztazích výrobce-dodavatel a zákazník-objednatel. I za této situace bylo mezi zákazníky a externími spolupracovníky brněnských tiskáren možné najít osobnosti a odborníky, kteří přes uvedené těžkosti situaci zvládali. Výsledek jejich práce, vzácné knihy a další tiskoviny, snesou ještě dnes kritické zkoumání dnešního jejich uživatele. Je třeba však vzít v úvahu, že jich nebylo mnoho. Pokusím se alespoň některé z nich zařadit do svých zápisků.

V prvé řadě mám samozřejmě na mysli malíře, grafika a významného brněnského vysokoškolského pedagoga Eduarda Miléna, dlouhá léta, téměř dvě desítky let, stěžejního spolupracovníka redakce nejznámějšího a nejvýznamnějšího deníku, který kdy v Brně vycházel. Nelze zapomenout na autora a pečlivého strážce estetické úrovně vizuální tváře meziválečných „Lidovek“, dnes už téměř legendárních českých novin, zrozených a trvale vycházejících v moravské metropoli. Milénova každodenní práce na vzhledu Lidových novin, na jejich grafické úpravě a nejen na ní, ale i na celkové koncepci, dovedla, spolu s celým redakčním týmem dalších vynikajících osobností, náš brněnský deník k jedinečným úspěchům. Nemohlo být náhodou, že jakýsi „jen provinční“, „venkovský“ deník se dopracoval k jedinečným výsledkům nejen celonárodní, ale srovnatelné mezinárodní úrovni. Podíl Eduarda Miléna na tomto úspěchu byl tak zásadní, že jsem v přípravném výboru Bienále pokládal za nutné projednat otázku, jak na něj mezinárodní odborné společenství upozornit. Zařazením novinové typografie a grafiky do alternujícího programu Bienále se nám pak podařilo zaostřit pozornost na něco, co v oblasti výtvarného umění bylo ve skutečnosti dosud nedoceněno, dokonce bych řekl prezíráno a ignorováno. Výtvarnému, vizuálnímu ztvárnění novin a časopisů se prostě v širším kulturním prostoru nevěnovala žádná pozornost. Nikde se nevystavovalo – a také nijak soustavně nesledovalo a odborně nehodnotilo.

Asi proto naše nová výstavní iniciativa vzbudila zejména za hranicemi, na Východě i na Západě, obrovský, až nečekaný ohlas. Jako organizátoři jsme byli až překvapeni nejen zájmem samotných umělců v Brně vystavovat, ale zejména mediální odezvou v tisku, pochopitelně především ve světových a mezinárodních odborných časopisech. Ještě víc nás však překvapil nový mediální fenomén doby – televize. Nikoliv ovšem domácí ČT, ta víceméně setrvala v tradiční pozici nezájmu: vždyť výstava se neodehrávala v Praze, šlo přece jen o provinční, venkovskou záležitost v Brně! S tímto postojem proto tak kontrastoval překvapivý zájem televizí zahraničních. Zatímco ČT o Bienále v Brně víceméně „nevěděla“, už bratislavská STV přinesla několik obsažných, odborně fundovaných pořadů. V Brně natáčela ale i moskevská TV a překvapivě i NHK z Tokia. Nejdelší, téměř hodinový pořad v r. 1972 natočila a vysílala západoněmecká ZDF (2. program). Nejpohotovější pak byla v r. 1990 rakouská ORF, která natočila ve středu po polední zahájení Bienále – a tentýž večer, v hlavních zprávách Zeit im Bild, odvysílala zpravodajský šot. A navíc, ještě tentýž týden, v sobotu, v pořadu Kulturjournal zařadila obsáhlou reportáž o Bienále a o Brně. Rád bych se však vrátil k samotnému Eduardu Milénovi. Rodák z Turnovska, ze severních Čech, studoval v Praze na Umělecko-průmyslové škole a na Akademii výtvarných umění. V prvních válečných letech (1914–15) sloužil v rakouskouherské armádě v Dalmácii a Sedmihradsku. O vánocích 1916 byl povolán jako asistent kreslení na kadetní

školu v Brně-Králově Poli, kde ho zastihl říjnový převrat 1918. Z Brna nespěchal, a tak už v následujícím roce nastoupil jako redakční kreslíř do redakce Lidových novin, kterou vedl šéfredaktor Arnošt Heinrich, dnes už vzpomínaný jako legendární postava české žurnalistiky. Zajímavá redakční práce mladého sedmadvacetiletého malíře Miléna navýsost uspokojovala – a tak se v Brně usadil už natrvalo. Malby a grafiky se ovšem nikdy nevzdal a naopak je čas od času stavěl úplně do prvního plánu svého košatého tvůrčího usilování. Protože ale vynikal širokým kulturním rozhledem a doslova překypoval iniciativností ve snaze podílet se aktivně na kulturním životě mladé republiky a svého nového domova, zahrnul do okruhu svých zájmů navíc ještě spolupráci s divadlem, kterou po řadě úspěšných výsledků v brněnském Národním divadle nahradil v 60. a 70. letech pedagogickou činností zaměřenou na výchovu příštích umělců. Mnozí brněnští malíři a grafici vděčí za svou orientaci a úspěchy jak Milénovu přímému pedagogickému působení, tak i jen zprostředkovanému osobnímu příkladu jeho tvorby. Zde je možno především připomenout jeho žáky a většinou i pozdější kolegy na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity Jiřího Hadlače, Oldřicha Hanzla a Miloše Slezáka.

Celá léta Milén ovlivňoval vizuální prostředí brněnských ulic plakáty navrhovanými pro významné kulturní události, koncerty, divadla a různá jubilea. Zvlášť památným se stal plakát pro Janáčkovy oslavy z r. 1948, na němž autor v grafické zkratce nakreslil podobiznu Leoše Janáčka tak jednoduchými prostředky a tak výstižně, že je používána dodnes.

Bienále Brno a Lidové noviny (Eduard Milén / 2)

Do života uvedené brněnské Bienále brzy našlo své trvalé místo v životě města, v němž se zrodilo. Jako organizátoři Bienále jsme se snažili ze všech sil využít „génia loci“, na němž se zejména podílely historické Lidové noviny. Deník založený a trvale sídlící v Brně do okruhu vzorových příkladů nepochybně patřil v prvé řadě. Současné noviny, přejmenované na Literární noviny, však již byly odsunuty do Prahy a plně se podílely na tuhé centralizaci veškerého kulturního dění. V Brně ale nadále žil a pracoval spolupracovník šéfredaktora „Lidovek“ Arnošta Heinricha a spolutvůrce jejich úspěchu, autor vizuální tváře deníku, malíř a grafik Eduard Milén. Už sama jeho přítomnost ve městě byla podnětem, abychom se s příkladem nedávného jeho díla pokusili vyrovnat. Milén udržoval živý kontakt s denním kulturním děním a přes své náročné pedagogické závazky se stále pokoušel je důrazně ovlivňovat. Jako jeho bývalý žák ze Školy umění ve Zlíně a k tomu nyní jako předseda pobočky Svazu výtvarníků, zažil jsem řadu naléhavých intervencí, v nichž se prof. Milén na mne a mým prostřednictvím na celou svazovou organizaci se svými podněty obracel. Poukazyval na některé veřejné kulturní nedostatky a energicky vyžadoval jejich nápravu a odstranění. Pamatuji si, jak jsem jednou absolvoval asi padesátiminutový telefonický rozhovor s panem profesorem, určitě nejdelší hovor ve mém životě (čas jsem stačil sledovat na hodinkách). Panu profesorovi jsem se v jeho důrazném monologu ani neodvážil příliš oponovat, protože každá replika přinesla vždy opět jen další a ještě delší páně profesorovo rozvíjení probíraného tématu. To téma se tenkrát týkalo schválení honoráře za reprodukci obrazu kytice na titulním listě kalendáře pro nějaký velevýznamný „národní podnik“. Pan profesor se tehdy cítil velice poškozen doporučeným a schváleným honorářem, podle jeho mínění zcela nemístným a nepřiměřeně nízkým. Nebyly to ale jenom osobní důvody, které – jako tentokrát – vedly pana profesora k důrazné intervenci, zajímaly jej obvykle otázky daleko širší a týkající se obecného, celooborového, nebo dokon-

ce celospolečenského zájmu. Jednou z hlavních otázek byla například čitelnost veškerých tištěných a publikovaných projevů. Co je pro čtenáře platná sebelépe napsaná a srozumitelně formulovaná myšlenka, je-li vytištěna tak, že ji běžný čtenář nedokáže vůbec přečíst. Taková myšlenka, takové poselství vlastně vůbec neexistuje. Text, který se vinou typografického úpravce podaří čtenáři přečíst jen s obtížemi nebo vůbec ne, nepřináší potřebný užitek. Falešně vynaložené úsilí producenta a vizualizátora textu se tak stává zcela kontraproduktivní činností.

Při promýšlení programu jednotlivých výstav bienálního cyklu byl pro nás, jejich organizátory, fenomén původních, brněnských Lidových novin stále tak živý, že jsme využili nejbližší příležitosti, abychom jej pojali do svých úvah a rozhodnutí. Již od 2. bienále v r. 1966 zařadili jsme do střídajících se témat výstavního cyklu zcela pravidelně knižní a časopiseckou grafiku a v tomto zjednodušeném rámci také typografii a ilustraci novinovou. Velmi brzy jsme ještě rozšířili tento okruh o výstavní prezentaci tvorby samotného tiskového písma, jeho nových nebo inovovaných forem.

Široký světový ohlas Bienále a také osobní rozhovory s celou řadou zahraničních kolegů, ať už při jejich návštěvě Brna nebo při mých cestách po světě, utvrdily mě v rozhodnutí uskutečnit doposud ještě nerealizovaný nápad – pozvat do Brna významné zahraniční redakční grafiky, spolupracovníky a protagonisty redakcí velevýznamných novin a všemožných periodik – a tak našim novinářům připravit možnost konfrontace s nimi i vzácnou příležitost seznámit se s jejich názory, pracovními metodami, podmínkami v redakcích a podobnými zkušenostmi. A na druhou stranu – zahraniční odbornou veřejnost seznámit s našimi „lidovkami“ a s Eduardem Milénem. Tento cíl se podařilo dosáhnout už v r. 1976, na přednáškovém sympoziu doprovázejícím hlavní výstavu Bienále, kde jsem posluchačům představil Milénovu tvorbu hned v úvodní přednášce. Bohužel právě v témže roce, téměř v časové shodě se zahájením Bienále profesor Milén zemřel, a tak se svého uvedení na mezinárodní scénu už nedočkal.

Na dalším sympoziu v r. 1988 se mně podařilo své dlouhodobé snažení korunovat pozváním jednoho z nejprestižnějších světově proslulých

si vezli řadu materiálů, mezi nimiž nechyběly ani informace o Eduardu Milénovi a o Lidových novinách. V debatách a hovorech mimo přednáškové pódium jsem se přesvědčil jednak o výjimečnosti LN i vzhledem k mezinárodní scéně a jednak o trvalé neinformovanosti odborné světové veřejnosti. Západoněmecký prof. Dieter Urban, šéfredaktor známého a rozšířeného grafického časopisu Novum z Mnichova, v debatě se mnou vyjádřil jakési neurčité povědomí či jen tušení, že „existovaly jedny předválečné české noviny s velice stálou, kultivovanou vizuální úrovní“. Jméno si pochopitelně nepamatoval, muselo ale jít jediné o LN. „Tyto české noviny“ dokonce mohly snad být prý „vzorem pro uměřenou typografii, pěstovanou některými moderními západoněmeckými novinami, jako jsou třeba deníky Süddeutsche Zeitung, Frankfurter Allgemeine Zeitung a pod.“

Poučení je jednoduché: mezinárodní veřejnost je nutné stále a trvale zásobovat kvalitně zpracovanými informacemi. Je bláhové se domnívat, že svět si údaje o našich úspěších vyhledá sám, bez našeho přičinění, sám si je najde a bude pak nás podle nich brát v úvahu a posuzovat.

● *Eduard Milén, vlastní podobizna z r. 1919, kdy navázal spolupráci s LN (olej na plátně) / Vpravo Adolf Kroupa, 50. léta*

představitelů redakční grafiky. Pozvání do Brna, pro mnohé možná že překvapivě, přijal zástupce šéfredaktora deníku The New York Times Louis Silverstein. Znali jsme se z mezinárodní výběrové grafické organizace AGI (Alliance Graphique Internationale), kde jsme oba byli členy. Louis po zvládnutí určitého problému se získáním čs. vstupního víza přijel s manželkou a plný nadšení se účastnil všech zahajovacích procedur i následného sympoza. Byl rovněž ochotný a připravený podělit se svými zkušenostmi na setkání s kolegy ze široké mezinárodní sféry, která byla v Brně zastoupena. NYT byly v té době posuzovány a hodnoceny v odborných kruzích jako „nejlépe vizuálně řešené a ilustrované“ noviny na světě. Tvůrce tohoto „zázraku“ Louis Silverstein byl navíc ještě znamenitý vypravěč a řečník a každé osobní setkání s ním znamenalo v politicky nestálé a vypjaté době pohodové chvíle klidu a porozumění. Tisková konference, kterou jsme uspořádali a na níž L. S. vystoupil, nebyla však příliš navštívena, naši novináři neměli tehdy patrně dostatek odvahy se „kompromitovat“. Jedině mladičká redaktorka brněnského rozhlasu neváhala využít příležitosti a natočila s Louisem zajímavý rozhovor, který pak brněnská stanice s úspěchem a bez problémů odvysílala.

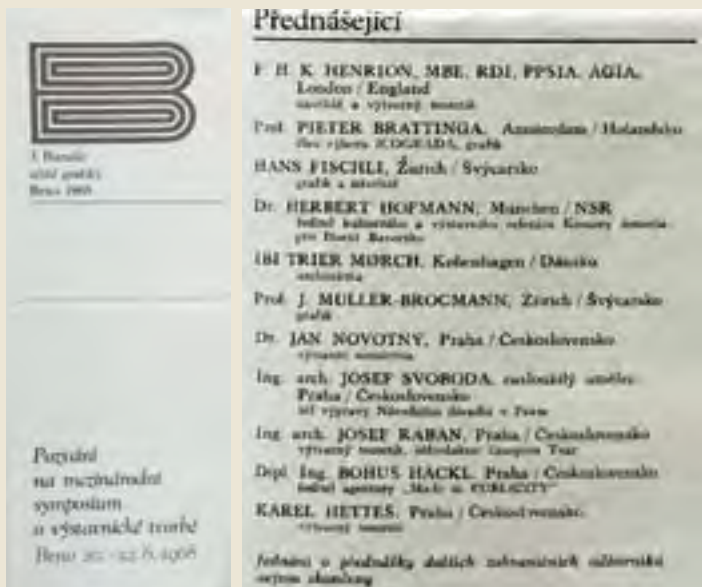
Návštěvníci Bienále a účastníci sympoza se rozjeli z Brna do svých domovů a snad si odvezli plno dojmů a zajímavých zážitků. Určitě však

Brněnské Bienále mezinárodní / 1

Vraťme se ještě k počátkům Bienále.

Až nečekaný úspěch 2. Bienále nebyl žádným dílem náhody a nenadálé shody momentálních příznivých okolností. Oteplování mezinárodního ovzduší a pro občany ze států na západ od našich hranic určitá zajímavost či dokonce až jakási „dobrodružnost“ nabízených pohledů za „železnou oponu“ sehrály sice svou kladnou roli, avšak bez cílevědomého úsilí a každodenní houževnaté práce celého početného sboru organizátorů – a bez podpory řady dalších, spolupracujících sympatizantů, by se tak brzký a pronikavý úspěch BB sotva kdy dostavil. Ze svých dílčích osobních podílů na úspěchu jsem již uvedl návštěvu u malíře Šímy v Paříži či inspirující spolupráci s polskými, zejména krakovskými umělci. Měli jsme ale i u nás za humny, doma v Brně, osobnost, která měla bohaté a přes nepřízeň režimu stále živé styky se Západem, především s kulturou francouzskou a s Paříží, a která ke světovému uznání a úspěchu BB nepochybně svým vlastním, osobním podílem vydatně přispěla. Jde o již několikrát vzpomínaného ředitele brněnského Domu umění Adolfa Kroupu.

I když hlavní úlohu při praktickém organizování ambiciózního cyklu mezinárodních výstav převzala Moravská galerie a její mladý ředitel Jiří Hlušíčka, nemohli jsme, obzvláště za tehdejší nešťastné dislokační situace, kterou byla galerie dlouhodobě citelně postižena, opominout Dům umění a nesnažit se tak rovněž plně využít vynikající výstavní

prostory, kterými disponoval ve svých dvou výstavních palácích. Tím jsme současně, naštěstí ještě včas, zvládli nepříznivou situaci, která hrozila, že samovolně vznikne v Brně. Tak jsme od začátku neumožnili vznik nežádoucí místní rivality dvou nejvýznamnějších lokálních institucí zabývajících se výstavami. Navíc jsme tím dokázali využít znalosti, zahraniční zkušenosti a ocenit rovněž vysoký intelektuální potenciál, kterým Adolf Kroupa disponoval. Byl jmenován viceprezidentem Bienále a v pořadatelském týmu mu byla přidělena role místopředsedy organizačního výboru. Příležitost k využití jeho důvěrné znalosti mezinárodní kulturní scény a zejména jeho styků a osobních znalostí se západoevropskými a především francouzskými umělci poskytla hned druhá bienální výstava v r. 1966. Druhé Bienále, koncipované už jako mezinárodní přehlídka knižního umění, bylo věnováno výhradně vizuální knižní úpravě, typografii – a knižní ilustraci. Kroupu téma výstavy výsostně zajímalo, a tak z vlastní iniciativy sám odeslal asi dva tři dopisy do Paříže s ryze osobním pozváním – a na několik dalších adres šla pozvání oficiální, s uvedením jeho výslovného doporučení („...de la part de M. Adolf Kroupa...“). Výsledek byl překvapující nejen pro organizátory, ale i pro samotného Kroupu. Vzhledem k dlouho přerušeným stykům si určitě zdaleka nebyl jist, zda na jeho pozvání bude někdo vůbec reagovat.

Prostřednictvím svého agenta se však překvapivě ozval a kladně reagoval světoznámý malíř Max Ernst, v té době už doslova legenda moderního umění – a své originální ilustrace poslali další protagonisté slavné „Pařížské školy“ malíři Sébastien Matta, původem z Chile, a Belgičan Raoul Ubac. Zpráva o nich a barevné reprodukce jejich děl, které se objevily v katalogu BB, položily základ k mimořádně příznivé publicitě celé výstavy. Pamatuji si, že i opatrní čeští kritici a historici umění, kteří se jinak tzv. užitou grafikou příliš nezabývali, byli dokonale překvapeni a neskrývali k vystaveným exponátům a vůbec k účasti umělců z celého světa svůj obdiv. Aniž mám po ruce příslušné doklady, pokusím se z paměti „rekonstruovat“ alespoň jeden takový „oslavný“ výrok, jehož podstata mně v paměti utkvěla. Ve své recenzi BB, kterou, nevím už ve kterém časopise, publikoval brněnský Igor Zhoř, referoval o exponátech slavných pařížských malířů jako o nečekaném, překvapivém a pro běžnou návštěvníkou obec „utajeném klenotu (nebo pokladu?) brněnského Bienále“.

Nelze se ovšem domnívat, že úspěch BB způsobila jen a jen samotná účast protagonistů slavné „Pařížské školy“. Jejich exponáty byly vystaveny přece jen jaksi navíc, „mimo soutěž“. Dovršily jen úspěch založený na široké a mimořádně kvalitní, všeobecné mezinárodní účasti a vynikajícím zastoupení všech směrů a všech geografických oblastí. Pro výstavu bylo vybráno z 25 zemí 320 umělců, kteří v konečné fázi vystavili 1 248 exponátů. Mimo vynaložené úsilí všech nás přímých pořadatelů zúročily se tu ještě znalosti a zkušenosti členů přípravného programového poradního sboru, zjednodušeně (a poněkud nepřesně) pojmenovaného „organizační výbor“, kterému jsem předsedal. Pro dnešního čtenáře připomenu alespoň jména některých známých českých umělců, kteří v tomto komitě rádi a iniciativně spolupracovali: Václav Bláha, Milan Hegar, Josef Novák, Zdeněk Sklenář a Josef Týfa z Prahy; z Bratislavy Josef Altrichter a Miroslav Korčian. Spolupracovala však s námi různým způsobem i řada dalších poradců a sympatizantů. Vzpomínám například, jak s povděkem jsme přijali a plně využili malý seznam doporučených osobností z celého světa, který na mou žádost sestavil a poslal mi pražský grafik Bedřich Votruba, člen tehdy značně populárního tvůrčího tria grafiků KRAMAVOT (Králík, Maňan, Votruba).

Vyskytla se ještě jedna, řekl bych značně „kuriózní“ drobnost, která, jak jsme se dodatečně dověděli ze zpráv rozličných zahraničních médií i z domácího ohlasu, zřejmě přispěla svým netušeným dílem k mediálnímu úspěchu brněnské aktivity ve světě. Ve styku se zahraničím, v korespondenci i v informačních materiálech jsme občas využívali pro zkrácené pojmenování celého Bienále iniciály BB, čímž jsme padli do noty všeobecné dobové mánii zkracovat kdeco. Veřejně to vyjádřil pražský spisovatel a karikaturista Adolf Hoffmeister, když jako tehdejší předseda Svazu výtvarných umělců zahajoval jinou brněnskou výstavu v pražském Mánesu. Pochválil nás, že dokážeme ve svůj prospěch využít světové popularity zkratky BB, kterou byl žurnalisty všeho druhu běžně označován hyperpopulární ženský idol doby, superhvězda francouzského filmu Brigitte Bardotová.

Bienále Brno: Tiskoviny III. BB 1968 – přihláška a štítek na exponát (červená barva znamenala vyzvaného autora, modrá, že musí na výběrovou jury) / Dole pozvánka na sympozium a její detail se zvuknými jmény přednášejících... // Na str. 12 – plakát VII. BB 1978 navrhl Jaroslav Šůra /

Základem úspěchu brněnského BB však přece jen byla především mimořádná kvalita vystaveného souboru exponátů z ryze odborného hlediska na jedné straně a atraktivní zajímavost celé výstavy pro návštěvníkou obec na straně druhé. To znamenalo, že prohlídkou Bienále mohl být plně uspokojen jak návštěvník z ryze odborných kruhů, tak i zcela běžný divák z ulice. Do té doby nebyla v celém Československu k vidění tak globální přehlídka byt' jen jediného úseku současného výtvarného umění. Veřejnost dokázala ocenit pohled do vzdálených, často zatím stále jen velice exotických míst na zeměkouli i jedinečnost a sílu talentu jednotlivých vystavujících osobností.

Nelze je zde ani jen vyjmenovat, zasloužili by si to totiž všichni. Na tomto místě mohu uvést snad jen jména několika vystavujících, kteří mne osobně tak zaujali, že jejich exponáty mi dodnes uvízly v paměti. Vzpomínám například na pohádkové kočky ruské ilustrátorky Taťány Mavriny, na výrazné dřevoryty Antonia Frasconioho z USA – svými náměty rovněž těžící ze živočišné říše, na barevně zářivé ilustrace mladého Japonce Keichiho Tanaamiho a nikoliv na posledním místě také na typografické kreace slavného německého typografa a písmaře z NSR Hermanna Zapfa. Naprosto úplnou, skvělou a přímo udivující účast domácích českých a slovenských ilustrátorů a typografů, ač nerad, přece jen vzpomenu poněkud skromněji; nerad bych totiž své vzpomínání a osobní pohledy zatěžoval příliš všeobecnými úvahami. Čtenář, který potřebuje najít obsáhlejší poučení, má totiž četné jiné možnosti, jak se o domácí umělecké scéně podrobněji a v úplnosti informovat. Bohatou a kvalitní účast českých a slovenských umělců nepominula ale při svém hodnocení prestižní mezinárodní porota. Naopak, svůj nelicenciý obdiv k celé domácí expozici nevyjádřila jen v rozhovorech s námi organizátory a v prohlášeních pro mediální sféru. Svě uznání promítla především do udělení cen. Velkou cenou BB (Grand Prix) poctila vystavené typografické dílo Oldřicha Hlavsy, po několik let již vůdčí osobnosti celé české knižní kultury. První cenou pak ocenila ruskou ilustrátorskou školu, výtečně představenou již vzpomenu-tou Taťanou Mavrinou.

Verdikt mezinárodní jury bez rozpaků a bez výhrad přijala i domácí a mezinárodní mediální sféra, zejména četné odborné časopisy věnující se soustavně umění vizuálních komunikací. Pozadu ovšem nezůstal ani denní tisk, který v BB objevil pro sebe nové a vděčné téma. Prim v tomto směru hrály zřejmě západoněmecké žurnály a již dříve zmíněný dokument druhého programu západoněmecké televize ZDF, jak jsme se dozvěděli z doslechu a zejména z korespondence s německými umělci, zajímajícími se už o účast na příštích výstavách BB. Přímé doklady – jako nahrávky rozhlasových a televizních relací či výtisky nebo výstřižky z novin – se nám však do rukou bohužel větší-nou vůbec nedostaly.

Brněnské Bienále mezinárodní / 2

Při vzpomínání na úspěšné začátky BB je nutné si připomenout, že další, dokonce nejpodstatnější podmínkou pro rozvoj a úspěšné výsledky jakékoli mezinárodní kulturní spolupráce bylo celkové politické klima, přinášející výrazné uvolnění v dosud vypjatých, konfrontačních vztazích mezi vedoucími mocnostmi dvou světových ideologicky motivovaných táborů. Nastávalo oživení mezinárodních vztahů nejen u politických špiček, ale opravdu na nejširší úrovni. Po dlouhodobém zmrazení dochází k pozvolnému, všeobecnému „otevlování“. Dochází k němu v sovětském Rusku po Stalinově smrti v r. 1954 a po velké naději vzbuzujícím nástupu Nikity S. Chruščova do čela sovětského vedení. Dění v sovětském Rusku fundamentálně ovlivňovalo nejen poměry v satelitních zemích, působilo ale zároveň, jednou negativně a jindy zas pozitivně, na celou světovou politickou scénu. Trhlinu ve zdánlivě zcela homogenním společenství socialistického bloku znamenaly především dramatické „maďarské události“ z r. 1956, po nichž už nebylo návratu k těm nejbrutálnějším „stalinským“ formám řízení ať už uvnitř samotného SSSR, nebo vně jeho hranic. Pokus o masové lidové povstání, jeho nečekaný, emocemi a vášněmi poznamenaný průběh i jeho následné umlčení hrubou vojenskou silou nemohly zůstat bez ozvěny na všech stranách globálního konfliktu ideologií. Proces přinášející všeobecné uvolnění, někdy také pojmenovávaný jako „destalinizace“, se příznivě promítl i v Československu, do té doby ve všech směrech až příliš pevně zaklíněném do tzv. „socialistického tábora“ a od ostatního „svobodného“ světa důsledně odděleném tzv. „železnou oponou“.

V kulturní oblasti se přes všechna ta důkladně uplatňovaná omezení nepodařilo nikdy zcela úplně zabránit v pokračování internacionální spolupráce, zahájené už dávno, ještě na konci minulého devatenáctého století. Nyní mohlo dojít opět k jejímu pomalému oživování a k trvalému posilování. Mezinárodní kulturní a umělecké organizace znovu navazují zprerhané nitky vzájemných vztahů a snaží se svým česko-

slovenským kolegům a příznivcům umožnit jejich zapojení do běžné činnosti a mezinárodní kooperace.

Mezitím ve světě, v široké oblasti tzv. „užitečného umění“ soustředěného na vizuální komunikace a design dochází k ustavení dvou vrcholných mezinárodních organizací, zastřešujících a podporujících činnost místních asociací a organizací. Jedna se jmenuje ICOGRADA – International Council Of Graphic Design Associations (Mezinárodní rada asociací grafického designu) a druhá ICSID – International Council of Societies of Industrial Design (Mezinárodní rada společností průmyslových designérů). Náš SČSVU (Svaz čs. výtvarných umělců) nezůstal nijak pozadu, na založení obou světových „Rad“ se sám už aktivně podílel a do obou organizací ihned po zahájení jejich činnosti vstoupil s celou svou širokou členskou základnou.

Přes oboustranné manifestované vstřícné vztahy zcela plynulě spolupráci se příliš nedařilo. Zbývalo stále ještě dost a dost překážek, které ji znemožňovaly. Zejména otázky finanční povahy (problémy se směnitelností domácí měny například) mimořádně ohrožovaly a zatěžovaly jakékoli rozvíjející se mezinárodní styky.

Vzpomínaný povzbudivý společenský pohyb u nás působil ve všech směrech a nijak se nevyhýbal uměleckým oblastem. Právě naopak, kulturní a umělecká sféra se aktivizovala a sama se postavila do čela veškerého dění. V první polovině roku 1968 prožívala už naše země vzrušující období, které vstoupilo do dějin pod názvem „Pražské jaro“.

Nemám v úmyslu pokoušet se suplovat v mém vzpomínání učebnici historie, a tak všechny ty obrovské převratné politické události a děje dvacátého století, kterých jsem se spolu s celou naší národní pospolitostí účastnil a jež jsem ovšem sám často rád a aktivně prožíval, prodou mým vyprávěním obvykle vyjádřeny několika málo slovy, jen co nejstručněji připomínajícími příčiny a podmínky jejich vzniku a viděné především mýma očima.

Můj zájem o veřejné dění byl soustředěn především na mou vlastní profesi a limitován možnostmi, jak se v jejím prostoru a jejich hranicích uplatnit. Od zlomového sjezdu Svazu výtvarných umělců v r. 1964 jsem se aktivně podílel na práci výboru tzv. UP sekce (sekce užitého umění a uměleckého průmyslu) a v jejím rámci na činnosti různých odborných komisí nejen v Brně, ale i v Praze. Tvůrčí i organizační práce pro BVV – Brněnské veletrhy a výstavy a o málo později i příprava a organizování BB – brněnského Bienále mě přivedly ke spolupráci s významnými pražskými kolegy, spolupráci, jež pak často přerostla až v trvalé přátelské styky a vztahy. Mohl jsem tak úspěšně participovat i na mezinárodních kontaktech Svazu, zejména pokud se týkala oblasti grafického designu, tedy především na aktivitách mezinárodní rady ICOGRADA. To mělo ovšem zásadní důležitost pro úspěch a mezinárodní dosah našeho Bienále Brno a snažil jsem se proto – a brzy se mně skutečně podařilo, abych byl vyslán jako člen čs. delegace na kongres ICOGRADA, který byl v r. 1968 svolán do holandského Eindhovenu.

Ovšem začátek bouřlivého roku 1968 mě zastihl v obzvláště složité zdravotní situaci, nečekaně jsem se ocitl s potížemi s páteří v nemocnici v Hustopečích u Brna upoután na lůžko a s velmi omezenou možností jakéhokoli pohybu. Po několikátýdenním intenzivním léčení jsem mohl být propuštěn domů, ovšem pohyboval jsem se jen s obtížemi, s cizí pomocí a pokud sám, tak jen pár metrů, opravdu jen na malou vzdálenost – a ještě o holi.

O zahájení 3. mezinárodního bienále v červnu 1968 jsem tím přišel. Bylo zaměřeno na výstavnickou tvorbu, na umění výstavy všeho druhu navrhovat a projektovat. Bylo to téma velmi živé a v Československu po jeho úspěších na světových výstavách v Bruselu a v Montrealu mimořádně aktuální. Rovněž ale i v zahraničí se projevil zcela mimořádný zájem o výstavu v Brně a to byl pro nás, pro organizátory, velmi, velmi povzbuzující výsledek. Také účast na doprovodném přednáškovém sympoziu, které jsem dlouhé týdny a měsíce dopředu připravoval, byla nečekaně vynikající... Těšil jsem se na reálné shledání s řadou hostů z domácího prostředí i ze zahraničí, které jsem dosud znal převážně jen z literatury nebo z korespondence. Bohužel ale mé přání se nenaplnilo. Nemocniční lůžko místo vzdušných a životem kypících výstavních prostor! A vše násobeno pořadatelskými starostmi a pochmurnými úvahami, plynoucími z mé nepřítomnosti, a bezmocností cokoliv ještě ovlivnit. Naštěstí se ale ukázalo, že vše probíhalo jak mělo a jak bylo naplánováno. Navíc malá skupina asi pěti šesti kolegů, v čele s mým zlínským spolužákem Karlem Kramulem z Prahy a architektkou Ibi Trier Mörch z dánské Kodaně, se vypravila do Hustopečí a navštívila mě překvapivě v nemocničním pokoji. Bylo to povzbudivé a milé setkání, které určitě přispělo k celkově úspěšnému ukončení mé léčby.

...tolik další kapitoly ze vzpomínek Jana Rajlichy st. „Brno, černá bílá“

Školy – mladí designéři

Výstavy / akce

10. mezinárodní workshop Metal Inspirations 2012

Výstava umeleckých děl vytvořených účastníky Metal Inspirations se uskutočnila v Univerzitní knižnici TU v Košicích 30. 8. > 7. 10. 12. Zúčastnilo sa 24 študentov a pedagógov dizajnerských škôl, a to z TH Wismar DE, Obuda-University Budapest HU, GCU Glasgow UK, VUT Brno CZ, STU Bratislava a z TU v Košiciach. V dielňach SOŠ Košice-Šaca počas 7 dní realizovali svoje dizajnerské návrhy v kove, ktorý vyrába U. S. Steel, Košice, a to na tému: „Košice – inovatívne mesto“.

Studentské soutěže

Národní cena za studentský design 2012

Design Cabinet CZ spolu s dalšími odbornými organizacemi vyhlásil 22. roč. soutěže o nejlepší studentský design v ČR. Výsledky budou oznámeny 12. 11. 12. Info: www.designcabinet.cz | www.studentskydesign.cz

Talent designu 2012

Mezinár. soutěž Talent designu byla opět vypsána. Návrhy budou hodnoceny v kategoriích: 1. Produktový design (d.výrobků, skla, porcelánu, keramiky ap.), 2. Průmyslový design (d. strojů a zařízení, nástrojů, transportní d. ap.), 3. Fashion design (d. oděvu, textilní tvorby, obuvi a galanterie, šperků ap.), 4. Architektura a interiér (architektonický d., d. interiéru, prostorové tvorby, nábytku ap.), 5. Grafický design (d. grafiky a ilustrace, nová média, vizuální komunikace a intermédia ap.). Soutěžít mohou posluchači vysokých škol, a to jednotlivci i kolektivy. Přihlášení do soutěže nepodléhá poplatku. Soutěžící může poslat více soutěžních návrhů. Účastnit se mohou práce vzniklé po 1. 1. 10. Datum odevzdání soutěžních návrhů elektronicky, osobně nebo poštou je **25. 11. 12.** Kriteria hodnocení: kreativita autora a neotřelost soutěžního návrhu / inovativní a originální přístup řešení / realizace s ohledem na volbu použitých materiálů, funkčnost a ergonomii / komplexní kvalita návrhu včetně provedení / ekologická stránka řešení, podpora trvale udržitelného rozvoje. Porota udělí autorovi/kolektivu autorů nejlépe vyhodnocené práce titul „Talent designu 2012“ (50 000 Kč). Autor vítězného návrhu v každé kategorii obdrží 10 000 Kč. Porota si vyhrazuje právo udělit jednu či více zvláštních cen. S udělením zvláštní ceny je spojena odměna 5 000 Kč. Další ceny jsou např. Cena primátora Města Zlína, Cena předsedy představenstva WLG Invest 20 000 Kč, Cena spol. Eurogalaxie 15 000 Kč, Cena Ing. Zd. Jüngera 10 000 Kč, Cena ROKO-MOTOR: víkend s automobily Range Rover Evoque a Jaguar XF, Cena Design centra spol. TESCO... Členové poroty: za vyhlášovatele JUDr. Martin Růžička, předseda správní rady Nadačního fondu, za odbornou účast prof. ak. arch. J. Fišer, UJEP Ústí n. L., prof. ak. soch. P. Škaraka, FMK UTB Zlín a ADM, doc. ak. soch. J. Zamazal, FMK UTB Zlín, doc. ak. soch. F. Chrenka, VŠVU v Bratislavě, doc. ak. soch. M. Zvonek, Art. D., FSI VUT Brno, doc. Ing. J. Jarema, CSc., FU TU Košice.

● Nahoře záběr z jubilejní 10. výstavy diplomových prací studentů průmyslového designu na ÚK FSI VUT Brno „Game Over“ ve foyer Technického muzea v Brně, 28. 6. > 28. 10. 12 (foto J. Rajlich ml.) / Níže pohled na některé exponáty z výstavy Metal Inspirations v Univerzitní knižnici TU v Košicích (foto M. Zvonek) / Dole 3 plagáty študentov z Ateliéru vizuálnej komunikácie na Fakulte umenia TU Košice (vedúci ateliéru: Mgr. art. Andrej Haščák, ArtD., odborný asistent: Mgr. art. Mária Ištvanová), ktoré boli na prezentácii v letnom semestri – na témy: Kvapka krvi (Lucia Tomaschová, 2. roč.) a Eko-plagát (Miroslav Fek, 3. roč a Richard Eliáš, 5. roč.)

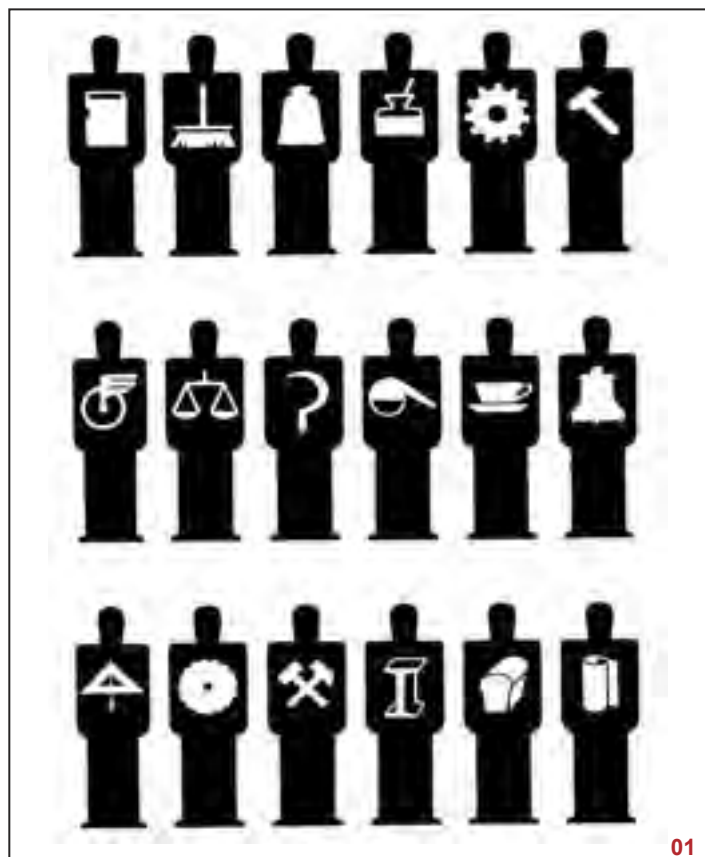
Vizuální řeč piktogramů / Visual language of pictograms

● Klíčová slova: piktogram, symbol, vizuální komunikace, grafické značky, srozumitelnost.

● Annotation: This article deals with a brief historical overview of the most important points in the pictogram creation, their design and legibility.

Co vlastně můžeme považovat za piktogram. Piktogram lze definovat jako stylizovaný obraz myšlenky nebo objektu, který se používá k přenosu informací. Používají se jako náhrada nebo doplněk textových sdělení. V dnešní době jsme přímo zahlceni grafickými značkami v reálném i virtuálním prostředí.

První piktogramy pocházejí ze starověké Mezopotámie. Mezi nejstarší piktografické systémy bezesporu patří egyptské hieroglyfy. Ve 20. letech 20. stol. vytvořili rakouský sociolog Otto Neurath, ilustrátor Gerd Arntz a Marie Reidemeisterová Isotype (International System of Typographic Picture Education). Tento systém byl navržen, aby popisoval statistické informace obrazovou formou zřetelně pro laickou veřejnost. Gerd Arntz navrhl kolem 4 000 znaků různé míry stylizace, které symbolizovaly údaje z prostředí průmyslu, demografie (obr. 01), hospodářství a politiky. Posunem ve vytváření ucelených grafických systémů bylo dopravní značení (30. léta 20. stol.). Další vývoj a průlom v tvorbě obrázkového sdělování informací znamenal LoCoS. Jedná se o zkratku z anglického názvu „Lover's Communication System“. Tvůrcem jazyka je japonský grafický designér Yukio Ota. Tento systém je tvořen 18 hlavními symboly, kterým je přiřazena souhláska. Každý ze symbolů je pak umístěn do mřížky rozdělené do 9 polí, která znamenají jednotlivé samohlásky. Pomocí jednoduché skladby symbolů a pravidel můžeme tvořit jednotlivá slova i celé věty (obr. 02). Jazyk se dá naučit velmi rychle. Za zmínku stojí piktogramy prezentující druhy sportů na Olympijských hrách. První piktogramy sportů byly použity na olympiádě v Římě roku 1960 a ucelený piktografický informační systém poprvé o ročník později (Tokio 1964), navržený dvojicí Masaru Katsumi a Yoshiro Yamashita. Velmi zdařilé jak graficky, proporčně, tak i svou srozumitelností jsou ty z roku 1972 (obr. 03), kdy se olympiáda konala v Mnichově. Autorem je německý grafický designér Otl Aicher, jenž navrhl také letištní piktogramy, které byly využity pro letiště Frankfurt nad Mohanem (1971). Postupem času se pro lepší srozumitelnost a čitelnost většina běžně používaných informačních systémů standardi-

01

02

03

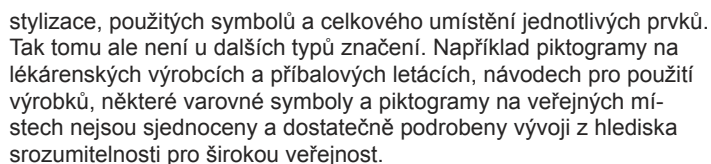
07

zovala. Tyto normy určují základní parametry vybraných značení, jedná se tedy hlavně o dopravní značení, varovné symboly atd.

Dne 11. října 2012 proběhla přednáška v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Brně s názvem „Piktogramiády. Síla a výmluvnost grafického znaku (úspěšné, handicapované a subverzivní piktogramy)“ (obr. 04) grafického designéra Ondřeje Michálka. Přednáška vznikla jako doprovodný program pro Bienále Brno a autor v ní představil přehled nejzajímavějších a nejdůležitějších piktogramů převážně z jednotlivých ročníků olympijských her a z oblasti informační grafiky. Hlavní podstatou této přednášky bylo poukázat, jak na tyto piktogramy reaguje široká veřejnost. Italské grafické studio H-57 (založeno 2004) vytvořilo velmi zdařilou práci s názvem Shortology (obr. 05). Kniha popisuje na jednotlivých stranách v přehledných bodech například život známých osobností jen pomocí piktogramů. Myšlenková zkratek, kterou nabízejí obrazová sdělení, zde funguje velmi dobře a může být příkladem pro budoucí doplňky k výkladovému textu historických učebnic, jelikož piktogramy jsou mnohem rychleji zapamatovatelné a lidé si je vybaví snadněji než pouze textová fakta. Dalším originálním použitím piktogramů jsou plakáty zachycující jednotlivé písně daných rockových skupin (obr. 06), vytvořené švédským designérem Victorem Hertzem. K jejich návrhu použil piktogramy z internetové databáze The Noun Project, která obsahuje velké množství srozumitelných symbolů od známých i neznámých designérů (www.thenounproject.com). Zcela odlišným typem grafických symbolů jsou pak tzv. emotikony neboli smajlíci. Jsou tvořeny pomocí interpunkčních znamének. Emotikony jsou mezinárodně rozšířeny a umožňují vnést do psaného textu emocionální výraz.

Čitelnost piktogramů je velice důležitý aspekt. Mnohé dnes používané symboly nevyhovují těmto požadavkům. Jedním z důvodů je zastaralost siluety znázorněných předmětů. Také se můžeme setkat s přetvárováním a zbytečnými detaily, které ztěžují čitelnost symbolů. Také může být symbol piktogramu opticky rozdělen na nečitelné části. Nedodržení proporcí a špatně zvolená stylizace vedou k menší srozumitelnosti.

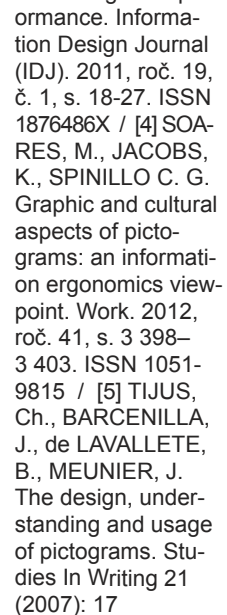
Některé piktografické systémy pro různé účely jsou standardizovány pro celou Evropu pomocí norem ISO (International Standard Organization). Tak je tomu i u dopravního značení. Aby se zajistilo, že řidiči správně chápou jejich význam, je test na tyto značky součástí řídicí-ské zkoušky. Při jejich vytváření se kladl důraz na výběr tvaru, barvy,

● **O autorech:** Ing. Eva Fridrichová (doktorand, Odbor průmyslového designu, ÚK FSI VUT v Brně), doc. Ing. arch. Jan Rajlich (školitel), recenzent: doc. akad. soch. Miroslav Zvonek. Art.D.

● Popisky k obrázkům: 01 ISOTYPE, Lidé (1928–65), Gerd Arntz / 02 LoCoS, ukázka jednotlivých symbolů (1964), Yukio Ota / 03 Olympijské piktogramy, Mnichov (1972), Otl Aicher / 04 Plakát pro výstavu Piktogramiády, Ondřej Michálek / 05 Shortology, Život Julia Caesara (2012), H-57 / 06 Plakát písní skupiny Beatles, Victor Hertz (2012) / 07 Varovné symboly – Nebezpečně nízká teplota, Nepovolený vstup zakázán

● **Citace:** [1] BRUYAS, M. P., LE BRETON, B., PAUZIE, A. Ergonomic guidelines for the design of pictorial information. International journal of industrial ergonomics, 1998, 21(5), 407–413 / [2] HENNING, M. Living Life In Pictures: Isotype As Modernist Cultural Practice. New Formations. 2011-01-13, roč. 70, č. 1, s. 41–59. ISSN 0950-2378 / [3] HSU, T. F., CHANG LIN, P. Graphical Symbols: The effects of proximate context and educational background on recognition performance. Journal of Experimental Psychology: Applied, 2006, 12(1), 1–12.

Zprávy ze zahraničí

Soutěže – nové akce

BICEBÉ® / Bienále plakátu Bolívie

The Biennial of the Poster Bolivia se stalo nejvýznamnější akcí tohoto druhu na jihoamerickém kontinentu. Ročníku 2013 se mohou zúčastnit profesionálové i studenti max. 4 plakáty (nebo cykly) vytištěnými mezi dubny 2011–2013 (s výjimkou kategorie D). Kategorie: kat. A kulturní plakáty, kat. B politické a sociální pl., kat. C komerční pl., kat. D nepublikované pl. na téma „Global financial crisis“ (100×70 cm / vertikální). Autoři zašlou své práce elektronicky ve formátu A3, 300 dpi a v kat. A, B, C dva výtisky poštou. Ceny – v kat. A, B, C: 1. až 3. c. (medaile & diplom), v kat. D: 1. c. 3 500 \$ (+ medaile & diplom), 2. a 3. c. (medaile & diplom). Udělena bude též Zvláštní c. za nejlepší bolivijský plakát. Uzávěrka zaslání plakátů s přihláškami je **30. 4. 13**. Přihlášky a podmínky účasti viz www.bicebebolivia.com; A: Bienal del Cartel Bolivia BICEBÉ, PO Box 312462, La Paz, BO | bicebe2013@gmail.com

Soutěže – výsledky/výstavy

23. Międzynarodowe Biennale Plakatu w Warszawie

Na 23. MBP ve Varšavě bylo zasláno 2 165 prací (1 727 od profesionálů, 360 od „debutantů“ a 78 plakátů ve zvl. kategorii Euro 2012) od 915 autorů z 49 zemí. Výběrová jury vybrala na výstavu 675 plakátů (461+157+57) od 303 autorů – 115 plakátů v kat. A – ideologické, 322 v kat. B – kulturní, 24 v kat. C – komerční, 157 v kat. D – Zlatý debut a 57 pl. v kat. Euro 2012. Mezin. jury Takashi Akiyama JP, Michal Batory FR, Anthon Beeke NL, Marta Granados CO, Igor Gurowich RU, Bojidar Ikonov BG, Piotr Kunce PL, Alain Weill FR – předseda, ocenila: v kat. A Zlatá med. Tetsuro Minorikawa JP „Tsunami“, Stříbr. med. Holger Matthies DE „EURO Extra – ALL-purpose glue?“, Bronz. med. Banggian Zheng CN „Red Prescription“; v kat. B Zlatá med. Jianping He DE „Keith Godard“, Stříbr. med. Piotr Młodzieniec PL „38. Międzynarodowy Festiwal Pianistów“, Bronz. med. Masahiko Koga JP „Exhibition's Exhibition“; v kat. C Stříbr. med. Rikako Nagashima JP „Be noisy. Laforet“, Bronz. med. Boris Ljubičić HR „Welcome to the Museum of Contemporary Art Zagreb“; v kat. D Henryk Tomaszewski Golden Debut Zofia Klajs PL „Let Me In!“, Čestné uznání Katarzyna Okraszewska PL „The Face of Racism Revealed“; v kat. E cena Jan Kryszkiewicz PL „Euro 2012“, Čest. uzn. Justyna Rybak PL „Poland Goal!“. „Icograda Excellence Award“ získal Mehdi Mahdian IR za „Twin Theatre“, Józef Mroszczak Honorary Award Moises Romero MX za „Education for All“. Individuální ceny členů jury – Igor Gurowich: Ewa Tamara Bajek PL „Dekalog 6“; Piotr Kunce: Marcin Gorski PL „Joseph and Mary“; Bojidar Ikonov: Joanna Gorska & Jerzy

Skakun PL „Hekabe by Euripides“. 23. MBP bylo slavnostně zahájeno za účasti mnoha desítek významných zahraničních grafiků-designérů v Muzeu Plakatu w Wilanowie, Varšava PL, 1. 6. 12.

Awakening World Awards festival, Tehran 2012

V Teheránu IR se konal festival Awakening World Awards, na kterém byly poslední jeho týden (5.>11. 6. 12) uděleny ceny. Porota (Mostafa Assadollahi IR, Ebrahim Haghighi IR, Mostafa Goudarzi IR, Pekka Loiri FI, Alexander Faldin RU) se zúčastnila workshopů a prezentací a na závěrečném ceremoniálu 11. 6. 12 oznámila vítěze ve 3 sekcích. V plakátové sekci získal Grand Prix (10 000 €) Lex Drewinski DE a 5 autorů cenu Best Artist Works (2 500 €): Adam Klasa PL, Saeed Sheikh Beglou IR, Mohammad Ghorbanali IR, Sebastian Kubica PL a Morteza Rahmati IR. Čestný diplom získal Ali Seylan TR. (Dalšími dvěma sekcemi byly fotografie a komiksy.)

23. Chaumont Festival

Na 23. mezinárodní soutěži Festivalu plakátu a graf. designu v Chaumontu FR se registrovalo kolem 1 000 účastníků, ale jen 100 prací postoupilo do finále. Nicméně všechny přihlášené práce jsou archivovány v Les Silos (otevřeném v roce 1994), ve sbírce čítající nyní již kolem 30 000 položek a také 5 000 plakátů z konce 19. stol., které Chaumontu věnoval Gustave Dutailly. Porota ročníku 2012 – Armand Mevis a Linda Van Deursen (předsedající), Thomas Castro, David Bennewith, Karl Nawrot, Julie Peeters a Kasper Andreasen udělila ceny takto: 1. c. Frédéric Teschner FR za sérii „H A V R E Une Saison Graphique“; 2. c. Martin Woodtli CH „Weltformat 10“; dvě 3. c. Christophe Gaudard FR „Portes ouvertes“ a Dima Kavko RU „Futurism“. Vítězi studentské soutěže se stali: 1. c. Duygu Ölcek TR „Cars disappear in universe“, 2. c. Ferdinand Dervieux a Maïa d'Aboville FR „Lis tes classiques!“, 3. c. Sebastian Navarro CH „Fat Children“. Výstava 23. ročníku festivalu v Chaumontu byla otevřena 26. 5.>10. 6. 12.

10th International Poster Triennial 2012 in Toyama JP

V červnu 2012 mezin. jury Alain Le Querrec FR, Kari Piippo FI, Kazumasa Nagai JP, Shin Matsunaga JP udělila tyto ceny: Grand Prix Osamu Fukushima JP za „Yamanote Jijosha, Oedip Rege“, 2 zlaté ceny Jianping He DE za „Keith Godard“ a Ralph Schraivogel CH za „Evil – Live Evil prevails when good men fail to act“, 3 stříbrné c. Jan Bajtlik PL „Remember“, Radovan Jenko SI „Le petit festival du théâtre / Dubrovnik“, Claude Kuhn CH „Satierisches / Der Fisch im Schafspelz Exhibition“ a 10 bronzových cen Mario Fuentes EC „Bad Signs“, Mahdi Fatehi IR „Alefpa The Poster Exhibition of Students' Experiences“, Tadahiro Gunji JP „Daido Moriyama „Record“ on the road“, Matthias Hofmann CH „10 Commandments“, Arata Kubota JP „Heartland Beer“, Hiroaki Nagai JP „Shinichi Kaneko Photo Exhibition „Torso“, Fumio Tachibana JP „Design Fumio Tachibana“, Shinya Wakaoka JP „100 Stools

Varšava / Moskva / Toyama / Aarhus:

Str. 18 – Zlatá med. IPB T. Minorikawa JP / Zlatá med. IPB a Zlatá c. IPT Jianping He DE / zvl. c. IPB a c. GB E. T. Bajek PL // Str. 19 – Bronz. c. IPT M. Hofmann CH / Bronz. med. IPB B. Ljubičić HR / Cena GB U. Loesch DE / 1. c. AIPS U. G. Sato JP / 2. c. AIPS H. Wagenbreth DE / nahoře expozice AIPS, foto F. Nygaard / 1. c. AIPS L. Sommesse US / 2. c. AIPS V. Holanova SK // Na str. 24 – Grand Prix GB I. Gurowich RU

Exhibition"; Hiroshi Saito JP „Typography Express-Hokuriku“ a Kozue Takechi JP „At Sea“. 4. cenu Yusaku Kamekura International Design Award získal Ronald Curchod FR za „Un Geaimissement Personal Exhibition In Calbet Museum-Grisolles-France“. Výstava 20. IPT v Toyama Museum of Art byla otevřena 9. 6.>15. 8. 12.

AIPS 2012, Danish Poster Museum Aarhus DK

Výstavy festivalu Aarhus International Poster Show 2012 byly zahájeny 17. 8. 12 ve výstavní budově Dánského muzea plakátu ve městě Aarhus DK na Den Gamle By (Staré Město). Ke zhlédnutí byla výstava plakátů pozvaných autorů z celého světa „Invitational exhibition of AIPS (Aarhus International Poster Show) 2012“ a výstava plakátů z mezinárodní soutěže AIPS „To be Human“. Mezinár. jury této soutěže, **Uwe Loesch** DE, Michel Bouvet FR, **Kari Piippo** FI, Gitte Kath DK a Finn Nygaard DK, udělila dvě ceny, 1. c. 3 000 EUR získal Lanny Sommese US a 2. c. 2 000 EUR Veronika Holanova SK. Výstava členů mezinárodní jury, kteří zároveň vystoupili se svými prezentacemi na sympoziu, byla na programu v The Goods Station of Aarhus municipality následující den, 18. 8. 12. Pod touto velkou akcí – AIPS – jsou podepsáni jako organizátoři Elsebeth Aasted Schanzová (ředitelka muzea), Peder Stougaard (zakladatel muzea) a Finn Nygaard (dánský grafik, člen AGI). Info – A: Aarhus International Poster Show 2012, Dansk Plakatumuseum / Danish Poster Museum, Den Gamle By, Viborgvej 2, 8000 Aarhus C, DK | T +45 7026 0809 | aips@plakatumuseum.dk | www.plakatumuseum.dk/

Golden Bee 10, Moskva RU – přehled ocenění

Jubilejní 10. Moskevské mezinár. biennale graf. designu „Golden Bee / Zlatá včela“ bylo otevřeno 10.>14. 10. 12 v moskevském Centralnom dome chudožnika. Pořadatelé jej uvedli pod názvem „Moscow Global Biennale of Graphic Design“, tedy „Moskevské globální biennale grafického designu“. Mezinár. jury – **Ken Cato** AU (předseda), Alain Le Querrec FR, **István Orosz** HU, **Boris Trofimov** RU a Paula Troxler CH – udělila tyto ceny: Grand Prix Igor Gurovich RU za divadelní plakát „One Absolutely Happy Village“, ceny Golden Bee v kategorii plakáty Eric Belousov RU za koncertní plakát „Plaisow“, Michel Bouvet FR „Othello“, Erich Brechbuhl CH „Between Me And Tomorrow“, **Uwe Loesch** DE „Who Ate From My Plate?“, Ralph Schraivogel CH „Training Course“, Michal Tatarkiewicz PL „Euro'2012“, v kat. „Dekalog (Desatero)“ Ewa Bajek PL „Decalogue“, v kat. „Ruská avantgarda“ Igor Gurovich RU „Rodchenko 120“, rodina Faldinových RU „Rod-

chenko 120“; v kat. „Značka místa“ LAVA NL Ruhr region / Evropské hlavní město kultury 2010“. Katalog 10. „Zlaté včely“ je ke stažení na <http://www.ipads.cz/en/books-and-magazines-for-ipad-iphone-and-android/Golden-Bee-10/> | více info na: www.goldenbee2012.org

Soutěž „Occupy: What's Next?“ 2012

Výsledky soutěže plakátů na téma „Occupy: What's Next?“ hodnotila jury Erik Brandt, Minneapolis US; Pascal Colrat, Paris FR; **Jochen Fiedler**, Leipzig DE, April Greiman, Los Angeles US, Morteza Majidi, Babol IR, Gunter Rambow, Guestrow DE, Elizabeth Resnick, Boston US, Dr. Bettina Richter, MfG Zuerich CH, David Tartakover, Tel Aviv IL, Jeanne Verdoux, New York US, Rene Wanner, Basel CH, Dr. Sylke Wunderlich, Berlin DE. Vybrala 16 plakátů z obdržených 343 z 38 zemí a z nich ocenila Velkou cenou plakát od Wu Zhonghao CN. Navíc bylo 5 plakátů vybráno veřejným hlasováním na facebooku. Mezi finalisty jsou např. díla od Tabera Calderona, New York US, a dva od Casandry Popescu, Hamburg DE. Vítězem veřejného hlasování na facebooku se stal Christopher Scott z Dungannonu (Severní Irsko). Soutěž „The Occupy: What's Next?“ byla organizována designérskou iniciativou „Next By Design“ ze San Francisca US vedenou Erikem Adigardem, Jeanem Benoît Levy a Davidem Petersem s podporou Adobe Inc. Důležitým partnerem byl portál Plakatsocial DE **J. Fiedler**. Všechny plakáty ze soutěže jsou volně nekomerčně šiřitelné pod licencí Creative Commons (je pouze nutno uvádět jméno autora).

Ceny BIO 23 Ljubljana SI

Mezinár. jury – Giulio Cappellini, Sven Jonke, Sophie Lovellová, Jimmy MacDonald a Vasa J. Perovićová – udělila tyto ceny BIO 23: Gold Medal 5 000 € a BIO Green Award – Studio Swine and Kieren Jones (spoluautoři Azusa Murakami, Alexander Groves a Kieren Jones) za Sea Chair; 3 zvláštní ceny poroty – Nikola Đurek (Typonine) a Marija Juza (Babushke) HR za Balkan type system, Nitipak Samsen GB za Trail\$ smart banknote system a Tuur van Balen NL za DNA Hacking Yoghurt.; 9 čestných uznání BIO – Rick Tegelaar NL za MeshMatics lamps, Adital Ela za Terra stools, Sabrina Koning-Woud, SKW Vormgeving NL za Navigating in the Biesbosch buoys, Feodor Mayow, pedagog Ilkka Salonen, Lahti Institute of Design Lahti FI za Grasshopper lamp, Susana Soares za Bee's diagnostic tool, Lucy McRae za Swallowable Parfum, Anagram Architects IN za The Ring (T)Rail urban renewal project, Studio Pepe Heykoop IN za Matka – Vases of skin collection; Studio Jo Meesters NL za Particles series of vessels; 5 cen za studentské práce – Jólán van der Wiel, ped. Bas van Beek, Gerrit Rietveld Academie/DesignLab Amsterdam NL za Gravity Stool, Max Böhme, ped. Dieter Hofmann, Burg Giebichenstein Kunsthochschule Halle DE za Wooden coats, Karin von Ompteda, ped. Jeff Willis, Royal College of Art Londýn GB za plakáty Visualising Typographic Diversity posters a Irena Rojs, ped. Metka Vrhunc, Faculty of Natural Sciences and Engineering Ljubljana SI za (Un)Useful clothes collection. Výstava BIO 23 je otevřena v Muzeu architektury a designu, Lublaň SI 27. 9.>11. 11. 12. Info: bio@mao.si | www.mao.si | www.bio.si

12. bienále plakátu Mexiko / BICM

Opožděně jsou tu některé akce bienále BICM z Mexika: 29. 10. 12 – zahájení výstavy Carteles per Obama, prezentace: **Santiago Pol** / **Phil Risbeck** / John Gravhdal / Antonio Castro, Elizabeth Resnick / Pablo Kunst / Eric Boelts, Lía Vilahur; 30. 10. 12 – slavnostní zahájení 12. bienále a udílení cen (výsledky do uzávěrky nedorazily), Mexico City MX; 31. 10.>4. 11. 12 – světový kongres Congreso Mundial de Diseño, Querétaro MX; 5. 11. prezentace: Luc Courchesne / **Santiago Pol** / Marjatta Itkonen... Více přístě.

Bienále plakátu v Ogaki JP letos nebude

Japonské muzeum plakátu v Ogaki (Ogaki Poster Museum) organizuje již 18 let mezinárodní bienále plakátu, na které zve vždy kolem 100 vybraných světových tvůrců plakátů. Pořadatelé dopisem ředitele muzea Terumichiho Osako z 9. 7. 12 oznámili, že Bienále, které se mělo konat závěrem letošního roku, posouvají na příští rok. Organizovali totiž po loňském zemětřesení a následné vlně tsunami mezinárodní akci plakátů, kterou představili natíkrkrát jednak doma v muzeu v Ogaki (o první části výstavy jsme již informovali – viz SBB 47/48, s. 15, druhá výstava se konala 25. 1.>27. 4. 12 a třetí výstava, která zahrnovala obě předchozí, pak byla otevřena 14. 5.>10. 8. 12), ale také na dalších místech v Japonsku. O výstavě 111 plakátů vydali „Report“ o 24 str., kde jsou reprodukovány všechny plakáty (z CZ: **Jan Rajlich ml.**, Karel Míšek, Ondřej Míšek, z SK: **Andrej Haščák**, **Jozef Haščák**, Lukáš Hofmann, Majka Istvanová, Zuzana Marheľková) a také je zde textová a fotografická dokumentace z míst v postižené oblasti, kde byla výstava letos za velkého zájmu veřejnosti otevřena (Sendai Koyodai Junior High School, 1.>23. 3. 12; Ishinomaki Senshu University, 2.>27. 4. 12).

Icograda, partner IDA

Icograda Design Education Manifesto 2011

Icograda vydala významný dokument k celosvětové výuce komunikačního designu „Manifest komunikačního designu Icogrady 2011“, který byl schválen na Valném shromáždění v listopadu 2011. Publikovaná kniha shrnuje příspěvky k tématu výuky designu od více než 20 světových expertů (mezi nimi např. Steven Heller, Jacques Lange, Victor Margolin, **Guy Schockaert**, Kirti Trivedi ad.) a zejména uveřejňuje schválený Manifest k výuce designu v 6 řečech – angličtině, arabštině, čínštině, francouzštině, ruštině a španělštině. Manifest má sloužit jako základní dokument pro výuku komunikačního designu v budoucím desetiletí. Náš obor se díky pokroku v technologiích všeho druhu tak v průběhu půlstoletí posunul i v obecně přijatém a zažitém názvu oboru od užité grafiky přes grafický design v letech 1960–1990, design vizuálních komunikací v letech 1990–2010, až po nynější „komunikační design“. Tak navrhuje a doporučuje svým členským organizacím v 86 státech světa Icograda nazývat obor i v profesionální výuce. V čtvrtletníku SBB přineseme český překlad tohoto významného textu přístě. (Icograda Design Education Manifesto 2011, vyd. Icograda 2011, 160 s., ISBN 978-0-9809179-0-1)

Icograda změnila jméno svoje i světového dne

V souladu se závěry Valného shromáždění Icogrady v Tchaj-peji TW 2011 Icograda změnila své jméno: na 3. zasedání výkonného výboru Icogrady v Montrealu CA bylo potvrzeno, že od 27. 4. 12 bude nadále Icograda vystupovat jako „Icograda – International Council of Communication Design (Mezinárodní rada komunikačního designu)“ a bývalý „Světový den grafiky“ (27. 4.) ponese název „World Communication Design Day (Světový den komunikačního designu)“. Dopisem členským organizacím to oznámila 16. 7. 12 prezidentka Leimei Julia Chiu.

Přípravy oslav 50 let Icogrady

V roce 2013 si Icograda (Mezinárodní rada komunikačního designu), partner IDA (International Design Alliance), připomene 50 let od svého založení (27. 4. 1963 v Londýně). K výročí byla schválena značka, kterou navrhlo italské studio „Fabrica“ prezidenta-elect Omara Vulpinariho. Logotyp „50“ symbolizuje ve formě číslice otevření obou hemisfér komunikací mezi různými kulturami. Začátkem října přišel výkonný výbor s nabídkou formulovanou jako „dárek k výročí“, kterou bylo umožněno členským organizacím zaplatit členský příspěvek na rok 2013 předem, a to do konce měsíce října 2012, s 20% slevou. Sdružení Bienále Brno této nabídky využilo a ušetřilo tak skoro 2 000 Kč... Tato nabídka však na druhé straně svědčí i o dalších možných problémech Icogrady – tedy finančních... Rozpočet Icogrady je do značné míry závislý na platbě členských příspěvků velkých organizací zejména japonských, britských a německých...

Rezignace v Icogradě

V květnu 2012 rezignoval z rodinných důvodů na svůj post „President-Elect“ Omar Vulpinari (po 6 letech funkcí ve výkonném výboru), který podle zaběhlého schématu měl nastoupit do funkce Prezidenta v listopadu 2013 na Valném shromáždění v Istanbulu TR. V polovině října 2012 pak oznámila dopisem v 1/3 svého funkčního období prezidentka Icogrady Leimei Julia Chiu, že také odstupuje ze své funkce. Leimei Julia Chiu je čínská Japonka (narodila se na Tchaj-wanu a působila řadu let v Design centru v Nagoji) a byla první ženou v této funkci. Je to poprvé v 50leté historii Rady, kdy k takovému kroku, který nebyl dosud řádně vysvětlen, došlo. O určitých problémech ve výkonném výboru Icogrady svědčilo však už to, že necelé 3 měsíce po volbách byli v únoru t. r. kooptováni do výboru 3 noví členové (informovali jsme o tom minule, viz SBB 49/50, s. 20) a že poté „úřad“ opustila i výkonná ředitelka Brenda Sandersonová... Novou výkonnou ředitelkou se stala od 3. 7. 12 Marilena Farruggia.

Odešli...

Zemřel Jan Sawka

Polský grafik Jan Sawka zemřel ve věku 66 let (1. 12. 1946 Zabrze PL – 9. 8. 2012 High Falls NY, US). Vystudoval architekturu, grafiku a malbu ve Vratislavi PL (1972). Proslavil se jako ilustrátor, plakátista a scénograf. Získal mnoho významných cen, např. 12× Nejlepší plakát roku ve Varšavě..., na 14. Bienále Brno v r. 1990 stříbrnou medaili. Brno téhož roku navštívil s přednáškou a výstavou v Měst. divadle Brno.

Karel Kobosil (22. 12. 1945–2. 11. 2012)

Těsně před uzávěrkou dorazila smutná zpráva, že nás opustil kolega, designér Karel Kobosil, který mj. stál 17 let v čele Design centra ČR. Veřejnost se s ním rozloučila v brněnském krematoriu 9. 11. 12.

Trienále plagátu Trnava 2012

?PLAGÁT : POSTER!

100 plagátov z histórie Trienále plagátu Trnava (organizátori: Galéria Jána Koniarka Trnava a TypoDesignSlovakia) vo výbere **Dušana Juneka** – sprievodná akcia TPT 2012 bola vystavená v GJK v Trnave, 31. 5.-5. 8. 12. Vybraný súbor predstavil diela špičkových osobností svetovej scény grafického dizajnu a plagátu, ktorí svojou tvorbou a viacerí osobnou účasťou na Trienále výraznou mierou prispeli k zaradeniu Trnavy na kultúrnu mapu Európy a ostatných kontinentov. Medzi vystavenými plagátmi boli viaceré, ktoré sa stali ikonickými dielami grafiky vizuálnej komunikácie 20. storočia a ich autori legendami tejto frekventovanej oblasti súčasného umenia.

TPT 2012

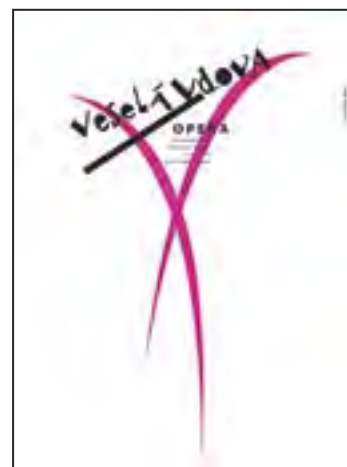
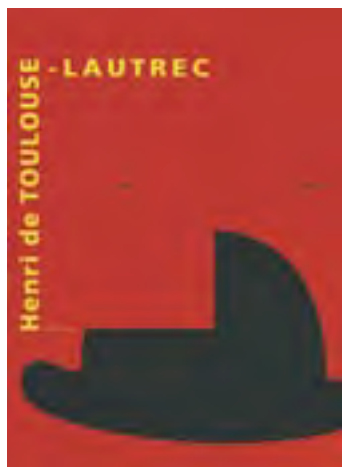
Trienále plagátu sa v roku 2012 koná v Trnave po ôsmykrát. Za 21 rokov sa z lokálnej akcie vyvinulo na prestížnu medzinárodnú súťaž. Vďaka záštite Icogrady a dodržiavaniu jej pravidiel sa TPT zaradilo medzi podobné udalosti plagátu v Chicagu, Lahti a Mexiku...

Po minuloročnom experimente s tematikou webdizajnu sa organizátori rozhodli venovať tento ročník iba pôvodnému poslaniu trienále, kráľovskej disciplíny vizuálnej komunikácie – plagátu. Vzťahy nových médií a plagátu budú mapovať sprievodné akcie. Komplexná výstava spomene zakladateľa a dlhoročného čestného predsedu TPT **Jozefa Dóku ml.**, ktorý zomrel minulý rok.

Trienále plagátu Trnava (TPT) 2012 je verejná neanonymná medzinárodná súťažná prehliadka plagátov realizovaných od 1. 1. 09 do 1. 7. 12. TPT je najväčšie podujatie svojho druhu na Slovensku, prezentované v Trnave a vo viacerých slovenských mestách. Záštitu nad podujatím TPT 2012 prevzali Ing. Tibor Mikuš, PhD., predseda Trnavského samosprávneho kraja, a Medzinárodná rada komunikačného dizajnu Icograda. Hlavnými organizátormi sú Trnavský samosprávny kraj a Galéria Jána Koniarka v Trnave. Spoluorganizátormi sú Slovenské centrum dizajnu v Bratislave, Mesto Trnava, Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave, Západoslovenské múzeum v Trnave, občianske združenie POS-TER. Kurátorom a koordinátorom projektu je Mgr. art. Robert Paršo. Organizátori 8. ročníka TPT využívajú dvadsaťročné renomé podujatia hlásiaceho sa k tradičným hodnotám rešpektovaným medzinárodnou komunitou grafického dizajnu a súčasne prinášajú inovácie odrážajúce neustále meniaci sa charakter grafického dizajnu. TPT 2012 má tri súťažné kategórie: A (profesionál) – plagáty profesionálnych autorov – jednotlivcov a kolektívov, B (študent) – plagáty študentov vysokých výtvarných škôl od 18 rokov, C (junior) – plagáty študentov výtvarných škôl od 14 do 18 rokov zastúpených pedagógom.

Do súťaže plagátov TPT 2012 sa registrovalo 880 umelcov. Podmienky súťaže splnilo 1 240 plagátov od 389 autorov z 33 krajín. V dňoch 3.-7. 9. sa v Galérii Jána Koniarka konalo pracovné stretnutie členov medzinárodnej poroty – Pekka Loiri FI, predseda, François Caspar FR, **Zdzisław Schubert PL**, **Jan Rajlich ml. CZ**, Stanislav Stankoci SK a **István Orosz HU**. V priebehu tohto týždňa vybrali finalistov a udelili ceny najlepším plagátom. Pekka Loiri hodnotil pozitívne množstvo a kvalitu plagátov. Označil TPT 2012 za jedno z najväčších podujatí zameraných na súčasný plagát na svete. Porota takisto ocenila organizáciu a systém spracovania a hodnotenia plagátov. Popri svojich pracovných povinnostiach absolvovala množstvo spoločenských udalostí v Trnave, Skalici a Bratislave. Medzinárodná porota vybrala do finále 445 plagátov od 237 autorov z 30 krajín (335 plagátov od 179 autorov z 30 krajín v kategórii A / profesionál, 67 plagátov od 46 autorov z 10 krajín v kat. B / študent, 23 plagátov od 12 autorov z 6 krajín v kat. C / junior). Najviac zastúpenými krajinami sú PL 77 plakátov od 38 autorů, SK 55 od 27, CN 51 od 36, JP 50 od 29 a IR 36 od 13. CZ je zastúpená 17 pl. od 9 aut. Tieto plagáty sú vystavené a reprodukované v oficiálnom katalógu TPT 2012. Porota udelila všetky hlavné ceny vybraným plagátom, Cenu Icograda udelil zástupca asociácie Icograda Gaby De Abreu ZA. Mená ocenených autorov boli zverejnené na slávnostnom otvorení TPT 9. 11. 12 v Trnave.

Porota udelila 25 cien. Grand Prix TPT 2012 – mimoriadna cena Jozefa Dóku ml., zakladateľa TPT: **Kari Piippo FI** za „Where is my vote, Russia?“, 1. cena v kategórii A **Dušan Junek SK** „Henri de Toulouse-Lautrec 1901–2011“, 2. c. v kat. A Karel Mišek CZ „Veselá vdova“, 3. c. v kat. A Lex Drewinski DE „%“, čestné uznanie v kat. A Xin Wu CN „Lei Feng's Spirit Lasting 01“, Mehdi Mahdian IR „Twin Theater“, Kikuchi Kazuhiro JP „Graphics“, Agnieszka Popek-Banach & Kamil Banach PL „Anna Karenina“, Peter Chmela SK „Change. Today. Now.“,

Radovan Jenko SI „Global warming“, 1. c. v kat. B Jin Kang KR „Tibet – China“, 2. c. v kat. B Katarzyna Zapart PL „Ubu Król“, 3. c. v kat. B Veronika Kořínková CZ „Modelka XXL“, čestné uznanie v kat. B Hana Dvorníková SK „Pravdě – podobně“, Cena rektora Vysokej školy výtvar. umení v Bratislave Andreas Golde & Thomas Kühnen DE „Kunst & Design“, 1. c. v kat. C Dominika Valentovičová – ped. Ľubica Sitáková SK „Papier znesie všetko“, 2. c. v kat. C Adrianna Szczepanska PL „Manipulation“, 3. c. v kat. C Miriam Kulacsová SK „Som na niekom závislý“, čestné uznanie v kat. C Barbora Mikulášová – ped. Pavla Šoltisová SK „Viete, čo teraz robí vaše dieťa?“, Ceny bez rozlíšenia kategórií – Cena Icograda & Cena primátora Mesta Trnava Piotr Kossakowski PL „Antoni Kowalski, malarstwo“, Cena V4 Roman Kalarus PL „Roman Nowotarski, malarstwo“, Cena predsedu Trnavského samosprávneho kraja Peter Štalmach SK „Bardejovské potulky, Františkánsky kostol“, Cena Slovenského centra dizajnu Megi Zumstein CH „Formlose Möbel“, Master's Eye Award 2012 pre medzinárodne uznanú osobnosť grafického dizajnu Fons Hickmann DE.

Trienále plagátu Trnava 2012 je otvorené 9. 11. 12-3. 2. 13. Prezentácia súťažných kategórií sa uskutočňuje v GJK v Trnave (Kopčova vila, Zelený kričiek 3), v Synagóge – Centre súčasného umenia v Trnave (Halenárska 2), v Jezuitskom kláštore pri Kostole Najsvätejšej Trojice, Štefánikova 45, Trnava, v Západnom krídle Radnice mesta

Trnava a na iných výstavných miestach v meste Trnava. Súčasťou TPT 2012 je rad sprievodných podujatí a aktivít, menších výstav, prednášok a workshopov usporiadaných v rovnakom čase aj v iných mestách na Slovensku.

Info o TPT 2012: Galéria Jána Koniarka v Trnave, Zelený kričiek 3, Trnava, 917 01, SK | T +421 33 55 11 659 | mail@tpt.sk | www.tpt.sk

Mezinárodní jury TPT 2012 očima českého porotce

Po mnoha mých účastech v různých porotách mezinárodních plakátových akcí (Charkov, Mexiko, Moskva, Řešov, Teherán, Tchaj-pej, Záhřeb, Žilina aj.) jsem byl pozván letos i na Trienále plakátu Trnava. Mohu tedy srovnávat...

Co překvapilo hned na začátku, byla plánovaná délka práce poroty, a to prakticky celý týden (2.–8. 9. 12). To někteří porotci nezvládli a přijeli až v polovině práce. Díky pořadatelům však porota nestrádala nudou. Program, jako například odborná prohlídka historického města Trnava, přijetí u župana Trnavského kraje, exkurze do Skalice (včetně ochut-

(Zuzana Dohnalová, Mgr. Valentina Niedelová, Mgr. Peter Megyesi ad.). Jeho šéf a hlavní „koordinátor“ TPT Mgr. art. Robert Paršo vymyslel pro první fázi výběru plakátů a hodnocení elektronický systém, který se nejen osvědčil, ale bylo jej možno i průběžně zlepšovat. Proto redukce plakátů na výstavu (z 1 200 na necelou polovinu, nejvíce plakátů přišlo do Trnavy z Číny – 214, pak překvapivě z Polska – 188, Japonska – 153, domácích bylo 105, další početnou kolekcí byl Tchaj-wan – 79; českých plakátů bylo 32...) proběhla rychle, stejně jako ve druhé fázi vytipování kandidátů na ceny (kolem 50). Vlastní výběr cen se odehrál už nad vybranými vytištěnými plakáty za účasti všech členů poroty, a to ve velké shodě...

Důležitý při práci jury byl i podobný pohled porotců na médium plakátu jako takové. Například já se se všemi porotci už znal z dřívějšíka. Samozřejmě se Stano Stankocim, István Orosz a Zdislaw Schubert jsou čestnými členy SBB a potkali jsme se už vícekrát, s Pekkou Loirim a Françoisem Casparem jsem byl v porotě v roce 2008 v Mexiku a jsme od té doby v kontaktu, i když ne nějak častěm... Nebyl

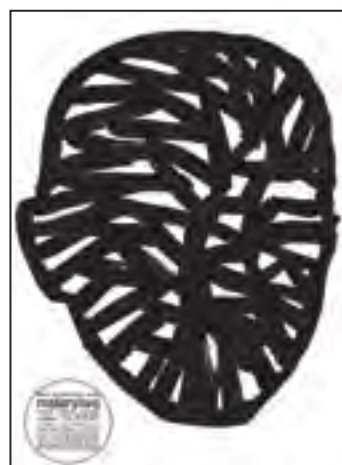
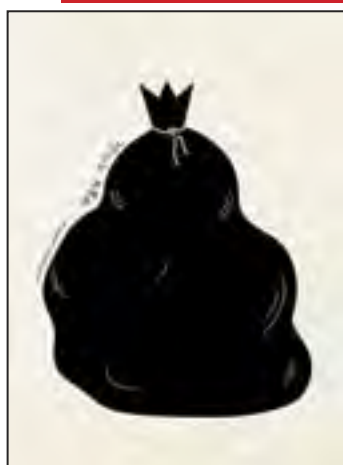
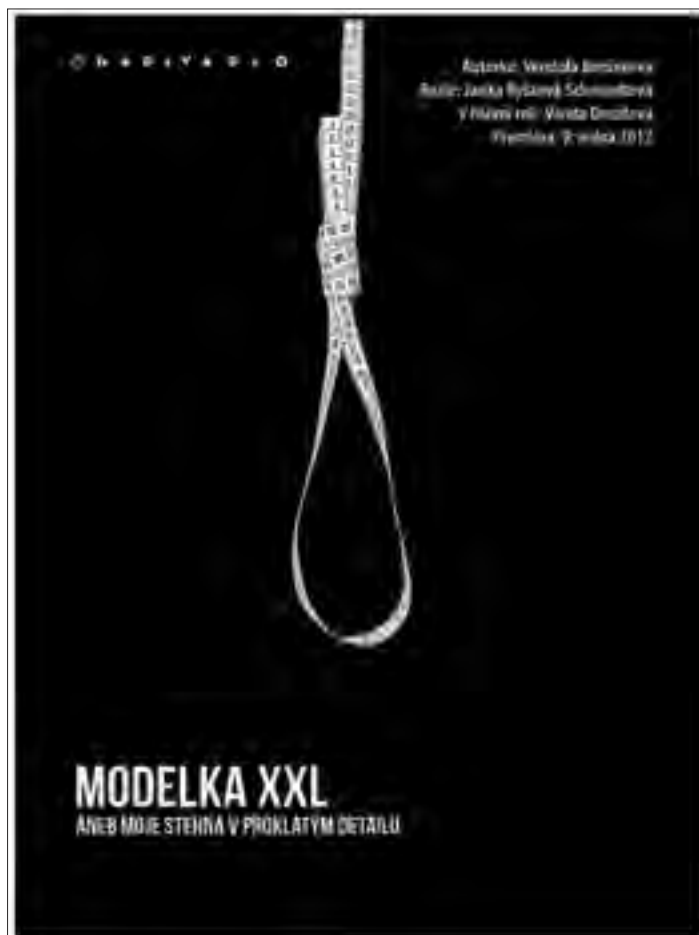
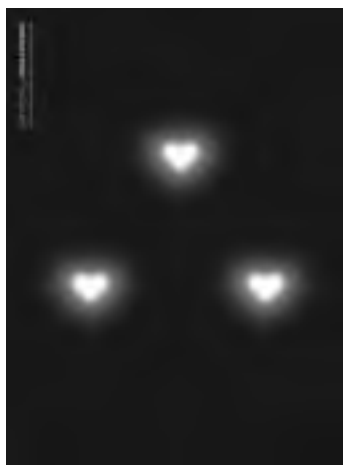

návky Skalického rubínu a skalické speciality – trdelníků) a dvakrát na výstavu do Bratislavy, byl bohatý. Porotci se také ve středu 5. 9. každý se svou 7minutovou prezentací o 20 obrazech zúčastnili (za velkého zájmu diváků) programu „Pecha Kucha Night“ v trnavské Synagoze – centru současného umění, kde bude v listopadu vystavena hlavní část TPT (viz www.pecha-kucha.org/night/trnava/; www.facebook.com/PechaKuchaTT). V Bratislavě se například účastnili vernisáže plakátů Istvána Orosze v Galerii Satelit. Poslední dny práce jury se také v Trnavě konal tradiční „jarmok“, což bylo další výrazné zpestření pobytu. Zvláště když si někteří porotci vyzkoušeli nejen burčák, ale například střelbu lukem a šípy na terč u trnavských hradeb... Dalším překvapením na závěr práce poroty byl nečekaný a poměrně velmi slušný honorář (na některých renomovaných akcích nebývá žádný, nebo v mnohem menší „sumě“, než byl v Trnavě). Obdivuhodně příjemná atmosféra panovala v Galerii Jána Koniarka i za situace, kdy dva dny před příjezdem jury náhle rezignovala na svoji funkci ředitelky GJK Mgr. Ludmila Kasaj Poláčková a ve všem ji nahradil narychlo pověřený zástupce Mgr. Jakub Slobodník, který se s porotou zúčastnil i řady akcí. Výborné bylo také ubytování v hotelu London a zabezpečení dopravy z hotelu do galerie... Během skoro týdenního pobytu a práce jury si vlastně nebylo na co stěžovat, pokud se objevil zárodek nějakého problému, byl okamžitě vyřešen. Tým, který se o TPT a tedy i o porotu staral, byl jak entuziastický, tak pracovitý

mezi námi žádný „urputný“ člen jury, který by se dožadoval ceny pro nějakou jím preferovanou práci, jak tomu občas bývá (někdy takovíto kolegové strhnou jednání celé poroty a vlastně by mohli rozhodovat sami – bohužel se tak často děje i v jiných tzv. „objektivních“ komisích jinde, nejen v plakátových jury...). Porota si stanovila, že bude celkem přísná, ale že se bude snažit neochudit diváky o zážitek z pestré škály současné světové plakátové tvorby. Můj postoj je v této otázce známý už dlouho: nepatřím mezi ty, kteří jsou přesvědčeni o neomylnosti svého „vizuálníhoho“ úsudku, a proto si myslím, že u soutěžních výstav má porota „vyhodit“ jenom ty práce, které jsou amatérské či jinak neumělecké, ty, které nesnesou sice obecná, ale vysoká měřítká hodnocení vizuálních projevů, nebo ty, které kopírují již známé myšlenky... Dávají mi za pravdu případy z historie i třeba brněnského Bienále, kdy poroty preferující „nejvyšší kvalitu“ vyhodily práce, které na jiných soutěžích byly naopak oceněny... Tady jsem samozřejmě udělal kompromis. Kdyby bylo jenom na mě, nechal bych ve výstavě ještě asi o 100 až 200 plakátů více... Mezi plakáty vybranými na výstavu divák najde mnoho vynikajících plakátů, které v uplynulých 3 letech získaly významná ocenění na světových přehlídkách a soutěžích. Při výběru plakátů na ceny si však porota stanovila, že jejím cílem je vyzdvihnout kvalitní plakáty další, jiné, které jinde ještě oceněny nebyly. To se až na výjimky podařilo.

Jan Rajlich ml.

Trnava: Na str. 21–23 reprodukce většiny oceněných plakátů TPT 2012: Str. 21 – Grand Prix TPT 2012: K. Piippo FI / v kat. A 1. c.: D. Junek SK / 2. c.: K. Míšek CZ // Str. 22 – 3. c.: L. Drewinski DE / čest. uzn. v kat. A: M. Mahdian IR / Xin Wu CN / R. Jenko SI // Str. 23 – A. Popek-Banach & K. Banach PL / P. Chmela SK / v kat. B 1. c.: Jin Kang KR / 2. c.: K. Zapart PL / 3. c. v kat. B: V. Kořínková CZ / čest. uzn. v kat. B: H. Dovinová SK / Cena rektora VŠVU: A. Golde & T. Kühnen DE / Cena Icograda & Cena primátora: P. Kossakowski PL / Cena V4: R. Kalarus PL / 2. c. v kat. C: Adrianna Szczepanska PL / Cena předsedu samospr. kraja: P. Štalmach SK / Cena SCD: M. Zumstein CH

